

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF TER HOOGTE VAN DE HUNDELGEMSESTEENWEG 1022 TE MERELBEKE (OOST-VLAANDEREN)

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN



ABO Archeologische Rapporten 1177

Rapport opgemaakt door: Cynthia Holstein



Kontichsesteenweg 38

B-2630 Aartselaar

Februari 2020

Dossiernr. Intern: 27866

AOE: 2020B335

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Hundelgemsesteenweg 1022 te Merelbeke (Oost-Vlaanderen)

Auteur

Cynthia Holstein

Projectnummer

- Intern: 27866
- Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE): 2020B335

Plaats en datum

Aartselaar, maart 2020

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1177

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
Versie	Datum	Status
V0	27-02-2020	Interne draft
V1	05-03-2020	Externe draft
V2	09-03-2020	Definitieve versie

Projectteam	
Functie	Naam
Projectleider	Cynthia Holstein
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Jan Coenaerts
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

Deel 1: Verslag van resultaten

Lijst van figuren	6
Lijst van tabellen.....	7
1.1 Thesaurus.....	8
1.2 Administratieve gegevens	8
1.3 Doel van het onderzoek	8
1.4 Aanleiding van het onderzoek.....	9
1.5 Afbakening onderzoeksgebied	9
1.6 Onderzoeksstrategie	9
2 Aard van de bedreiging.....	11
2.1 Huidige situatie	11
2.2 Toekomstige situatie	13
3 Assessmentrapport: landschappelijke analyse	14
3.1 Topografische situering.....	14
3.1.1 Topografie.....	14
3.1.2 Hoogteverloop	15
3.1.3 Hoogtemodelkaarten.....	16
3.2 Bodemkundige situering	18
3.2.1 Bodemkaart	18
3.2.2 Reeds uitgevoerd Bodemonderzoek.....	19
3.2.3 Quartairgeologische kaart	21
3.2.4 Tertiair geologische kaart	22
3.2.5 Bodemerosiekaart	23
3.2.6 Bodembedekkingskaart	24
4 Assessmentrapport: archeologische voorkennis	25
4.1 Historische achtergrond.....	26
4.2 Inventarissen onroerend erfgoed	26
4.2.1 Beschermd, vastgestelde en wetenschappelijke inventarissen	26
4.2.2 Centrale archeologische inventaris (CAI)	27
4.3 Cartografische bronnen	30
4.3.1 Fricxkaart (1712).....	30
4.3.2 Villaretkaart (1745 – 1748).....	31
4.3.3 Ferrariskaart (1771- 1778).....	32
4.3.4 Atlas der Buurtwegen (1841).....	33
4.3.5 Vandermaelenkaart (1846-1854)	34
4.3.6 Poppkaart (1842-1879).....	35
4.3.7 Topografische kaart van België (1873).....	36
4.3.8 Topografische kaart van België uit 1939.....	37
4.4 Recente landschapsveranderingen	38
5 Besluit	41
5.1 Landschappelijke en archeologische gegevens	41
5.2 Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	42
6 Samenvatting.....	43
7 Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	44
8 Bibliografie.....	45

8.1	Literaire bronnen	45
8.2	Websites	45

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB met weergave van het onderzoeksgebied.	10
Figuur 2: Luchtfoto (middenschalige winteropname, 2019) met weergave van het onderzoeksgebied.	10
Figuur 3: GRB met weergave van de huidige bebouwing binnen het onderzoeksgebied.	11
Figuur 4: Bovengrondse kolenopslag en mazouttank (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 58).	12
Figuur 5: Opslag kolenresten (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 58).	12
Figuur 6: Opslag voor plantenvoeding (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 58).	13
Figuur 7: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	14
Figuur 8: GRB met weergave van het onderzoeksgebied en de hoogtelijnen.	15
Figuur 9: Hoogteprofielen, zie ligging in Figuur 8 (Geopunt 2020).	15
Figuur 10: DHM kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en de waterlopen in de omgeving.	16
Figuur 11: GRB met aanduiding van de waterlopen in de omgeving.	17
Figuur 12: DHM Vlaanderen II (Skyview factor 0,25 m) met aanduiding van het onderzoeksgebied. ...	17
Figuur 13: De Bodemkaart met weergave van het onderzoeksgebied.	18
Figuur 14: Situering van de onderzochte zones op verontreiniging (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 51).	19
Figuur 15: Boringen 8 en 9 (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 51).	20
Figuur 16: Quartairgeologische kaart met weergave van het onderzoeksgebied.	21
Figuur 17: Quartaire sequentie ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2020; Quartairgeologische kaart).	21
Figuur 18: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	22
Figuur 19: Bodemerosiekaart op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.	23
Figuur 20: Bodembedekkingskaart (2012) met aanduiding van het onderzoeksgebied.	24
Figuur 21: Erfgoedwaarden uit de Inventaris Onroerend Erfgoed in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied.	27
Figuur 22: Weergave van CAI waardes in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied.	28
Figuur 23: Fricxkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	30
Figuur 24: De Villaret kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	31
Figuur 25: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	32
Figuur 26: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied.	33
Figuur 27: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.	34
Figuur 28: Poppkaart met weergave van het onderzoeksgebied.	35
Figuur 29: De topografische kaart van België uit 1873 met weergave van het onderzoeksgebied.	36
Figuur 30: Topografische kaart uit 1939 met weergave van het onderzoeksgebied.	37
Figuur 31: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1971) met weergave van het onderzoeksgebied.	38
Figuur 32: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied.	39
Figuur 33: Orthofotomozaïek uit 2000- 2003 (middenschalige winteropnamen) met weergave van het onderzoeksgebied.	39
Figuur 35: Orthofotomozaïek uit 2014 (middenschalige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied.	40
Figuur 36: Orthofotomozaïek uit 2019 (middenschalige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied.	40

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Administratieve gegevens	8
Tabel 2: De huidige bebouwing binnen het onderzoeksgebied samen met de oppervlakte en de verstoringsdiepte.....	12
Tabel 3: Geraadpleegde bronnen (Cartesius; Geopunt, Inventaris Onroerend Erfgoed 2020).....	25
Tabel 4: CAI meldingen rondom het onderzoeksgebied (CAI Onroerend Erfgoed 2020).	29

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Merelbeke, Schelderode, Hundelgemsesteenweg, zandgrond, steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd.

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 27866	Onroerend Erfgoed: 2020B335
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO nv
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- Straat + nr.:	Hundelgemsesteenweg 1022
- Postcode:	9820
- Fusiegemeente:	Schelderode
- Land:	België
Lambertcoördinaten (1972 EPSG: 31370)	Xmin: 105447, Xmax: 184930 Ymin: 105581, Ymax: 185057
Kadaster	
- Gemeente:	Merelbeke
- Afdeling:	2
- Sectie:	B
- Percelen:	0642/02K000
Onderzoekstermijn	Februari 2020

Tabel 1: Administratieve gegevens

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan in welke mate het archeologisch bodemarchief bedreigd wordt door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven:

1. Er wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein.

2. Er wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn gebleven en in hoeverre deze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken.
3. Er wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de initiatiefnemer. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek, *in situ* bewaring of vrijgave van het terrein.

1.4 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van de sloop van een serre en enkele bijhorende structuren op het terrein gelegen aan de Hundelgemsesteenweg 1022 te Schelderode (gemeente Merelbeke, provincie Oost-Vlaanderen).

De geplande sloopwerken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Doordat de oppervlakte van het perceel waarop deze ingreep betrekking heeft de grens van 3.000 m² overschrijdt (ca. 5.570 m²) en de ingreep in de bodem de grens van 1.000 m² (ca. 1.900 m²) overschrijdt buiten een archeologische zone, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het onderzoeksgebied. Enkel de impact van de sloop van de bestaande gebouwen op het bodemarchief zal binnen deze archeologienota afgewogen worden.

1.5 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

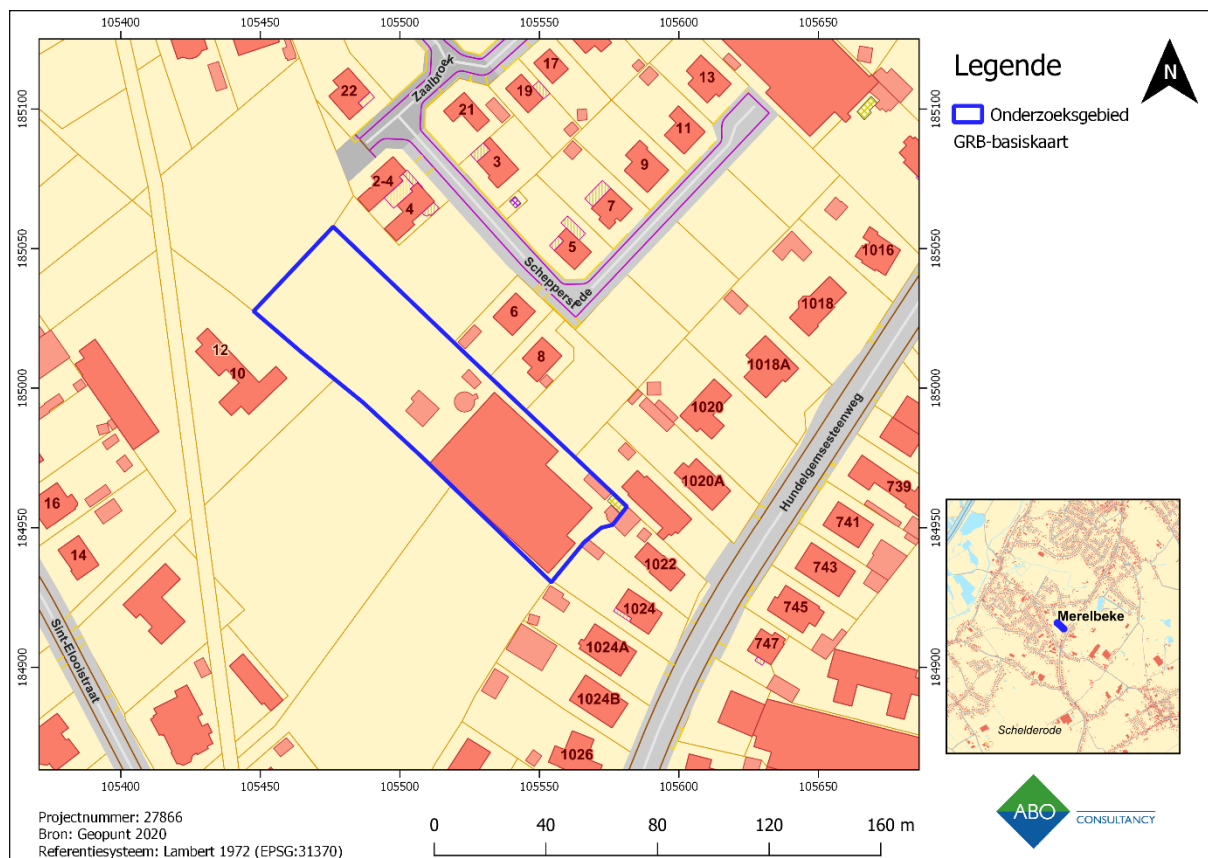
Het onderzoeksgebied bevindt zich in een woongebied op een terrein aan de Hundelgemsesteenweg 1022 te Merelbeke (Oost-Vlaanderen). Het betreft het gehele perceel 0642/02K000 (Figuur 1 en Figuur 2).

1.6 ONDERZOEKSSTRATEGIE

De volgende twee stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- 1) Een analyse van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het studiegebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe werd zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een analyse van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geven inzicht in het archeologisch potentieel van het studiegebied (hfst. 4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Het archeologisch verwachtingsprofiel wordt vervolgens geconfronteerd met de aard van de geplande werken teneinde de impact van deze werken te bepalen en een advies te formuleren.



Figuur 1: GRB met weergave van het onderzoeksgebied.



Figuur 2: Luchtfoto (middenschalige winteropname, 2019) met weergave van het onderzoeksgebied.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Binnen het onderzoeksgebied is sinds 1968 een tuinbouwbedrijf gevestigd (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 17). Het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied wordt vooral voor tuinbouwdoeleinden gebruikt. Het noordwestelijke deel is in gebruik als schapenweide (Figuur 2).

Op Figuur 3 is te zien dat vooral het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied bebouwd is. In Tabel 2 is de huidige aanwezige bebouwing opgesomd. De aanleg van de serre (ca. 1.750 m²) heeft het bodemarchief reeds maximaal tot 20 cm-MV diep verstoord. Dit gaat specifiek over de steunpalen. Er zijn geen bouwplannen van de serre bekend (Initiatiefnemer 2020). Een klein deel van het onderzoeksgebied is verhard met asfalt (ca. 280 m²). Hier is het bodemarchief tot ca. 0,5 m-MV diep verstoord. De overige aanwezige lichtere constructies werden aangelegd op het maaiveld en hebben het bodemarchief dan ook niet of zeer weinig aangetast. In Figuur 4: Bovengrondse kolenopslag en mazouttank (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 58). In Figuur 4 tot en met Figuur 6 zijn als bijvoorbeeld de bovengrondse mazouttank en kolenopslag te zien.

Volgens eerder uitgevoerde boorverslagen blijkt dat het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied in het verleden met een maximum van ca. 1 m is opgehoogd met puinhoudend materiaal (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 17). Dit wordt meer in detail besproken in hoofdstuk 3.



Figuur 3: GRB met weergave van de huidige bebouwing binnen het onderzoeksgebied.

Huidige bebouwing	Oppervlakte	Verstoringsdiepte
Serre	Ca. 1.750 m ²	0,20 m-MV
Schapenhok	Ca. 80 m ²	n.v.t.
Regenwatertank	Ca. 45 m ²	n.v.t.
Kolenhok/ketelhok	Ca. 37 m ²	n.v.t.
Steenkooltank, mazouttank, opslag kunstmeststof	Ca. 17 m ²	n.v.t.
Stookinstallatie	Ca. 21 m ²	n.v.t.
Andere bebouwing	Ca. 24 m ²	n.v.t.
Verharding in asfalt	Ca. 280 m ²	0,5 m-MV
Weiland	Ca. 3.316 m ²	n.v.t.

Tabel 2: De huidige bebouwing binnen het onderzoeksgebied samen met de oppervlakte en de verstoringsdiepte.



Figuur 4: Bovengrondse kolenopslag en mazouttank (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 58).



Figuur 5: Opslag kolenresten (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 58).



Figuur 6: Opslag voor plantenvoeding (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 58).

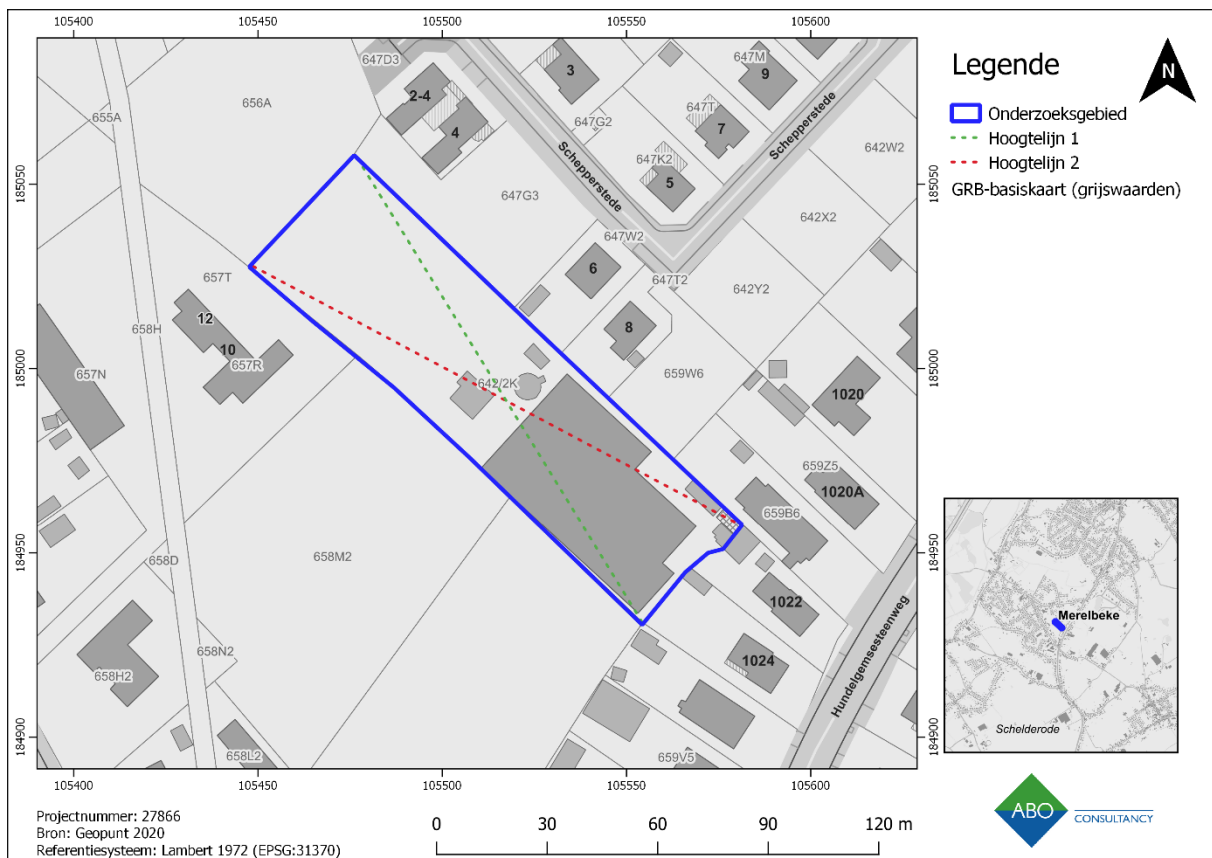
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Binnen het onderzoeksgebied zal de bestaande bebouwing gesloopt worden. Nadien komt het terrein braak te liggen. De meeste structuren/gebouwen werden aangelegd op het maaiveld en hebben het bodemarchief niet verstoord. Dit geldt niet voor de serre (ca. 1.750 m²), waarbij de steunpilaren het bodemarchief maximaal 20 cm-MV diep hebben verstoord. Echter, uit reeds uitgevoerd oriënterend bodemonderzoek door ABO nv in 2017, lijkt er in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied een ophogingslaag van maximaal 1 m dik aanwezig te zijn (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017). Dit wordt verder toegelicht in hoofdstuk 3.

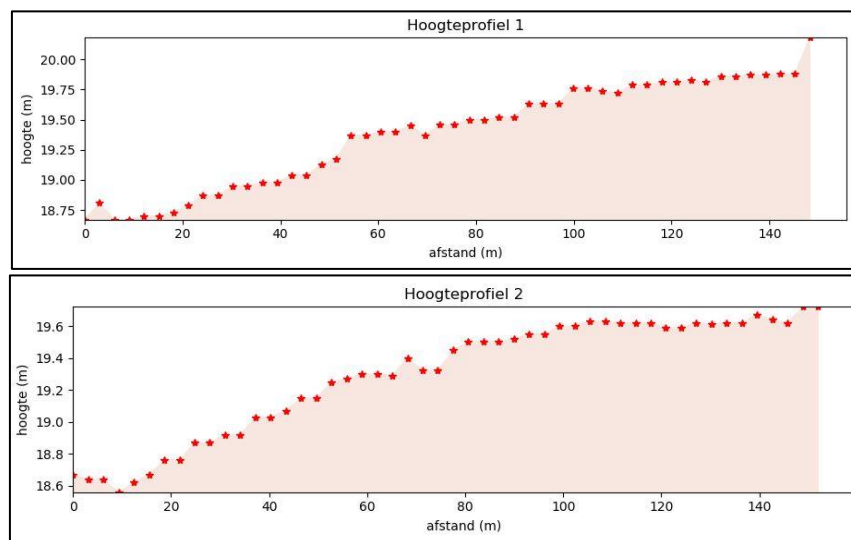
Daarnaast heeft de aanleg van de asfaltverharding (ca. 280 m²) het bodemarchief ca. 50 cm-MV diep verstoord. Enkel de impact van de sloop van de bestaande structuren en gebouwen op het bodemarchief zal binnen deze archeologienota afgewogen worden.

3.1.2 HOOGTEVERLOOP

Op basis van de hoogteprofielen kan worden vastgesteld dat het terrein langzaam oploopt van noordwest (18,7m TAW) naar zuidoost (20,04m TAW) (Figuur 8 en Figuur 9). De serre in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied, is op een gemiddelde hoogte van 19,6 m TAW gelegen en is mogelijk het gevolg van het bewust ophogen van het terrein in functie van de bouw van de serre.



Figuur 8: GRB met weergave van het onderzoeksgebied en de hoogtelijnen.



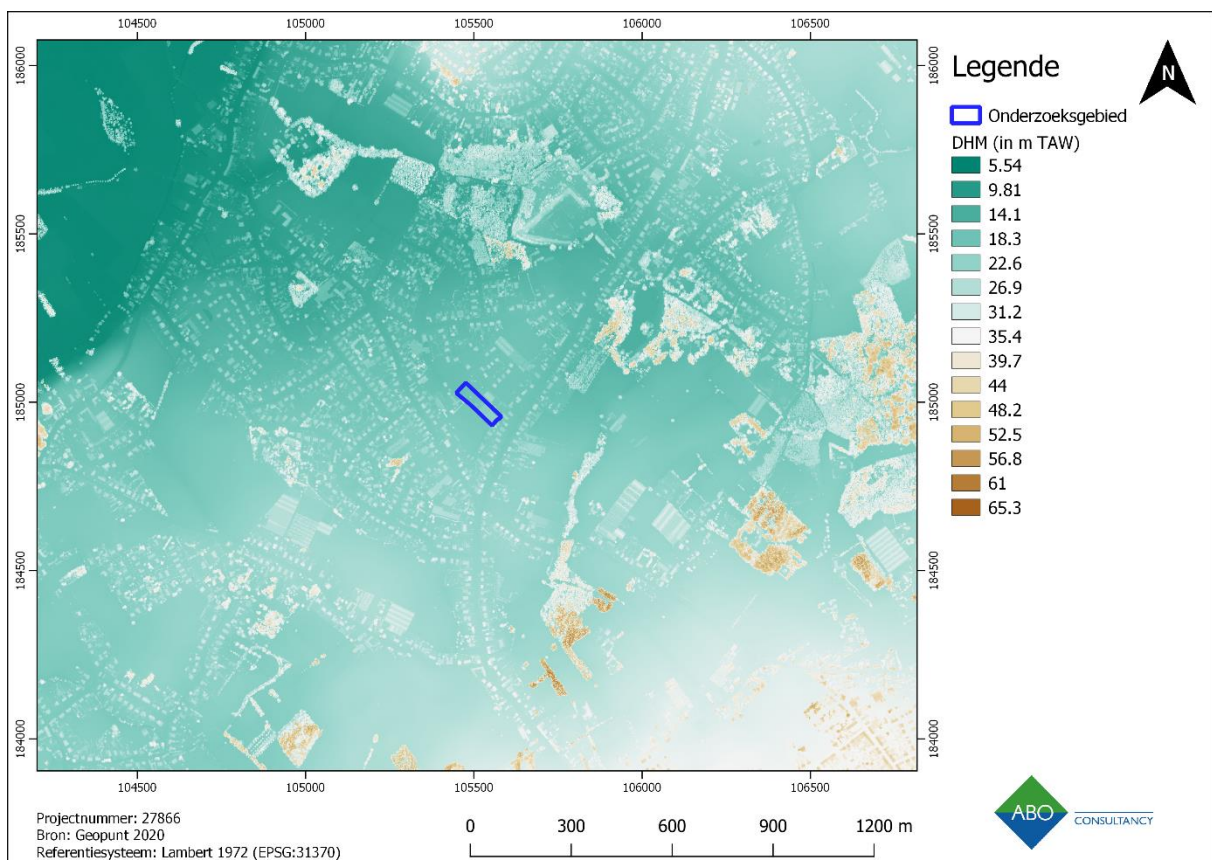
Figuur 9: Hoogteprofielen, zie ligging in Figuur 8 (Geopunt 2020).

3.1.3 HOOGTEMODELKAARTEN

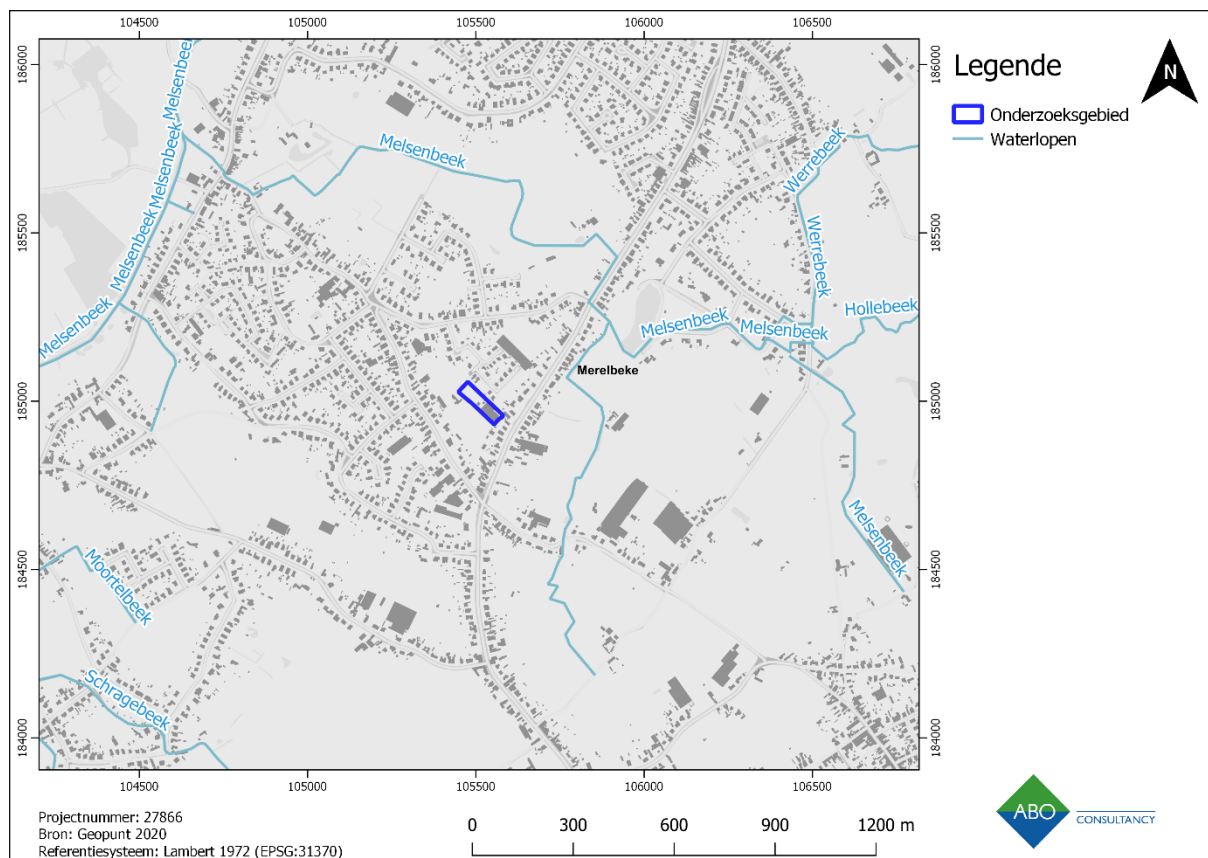
Op de DHM is te zien dat het onderzoeksgebied gemiddeld op een hoogte van ca. 20 m TAW is gelegen (Figuur 10). Ten noordwesten is de lager gelegen alluviale Scheldevallei te zien. Dit gebied bevindt zich op ca. 7 tot 8 m TAW en wordt voornamelijk gekenmerkt door vlak drassige waterverzadigde gronden (Inventaris Onroerend Erfgoed, thema ID: 14216). De scheidingslijn tussen de lager gelegen Scheldevallei en de hogere gelegen lemige zandbodems is duidelijk zichtbaar op de DHM. Rond de rand van de dorpskern komt een steile helling voor, waar het hoogteverschil ongeveer 10 m is.

Rond het onderzoeksgebied zijn verschillende waterlopen zichtbaar (Figuur 11). Ca. 235 m ten oosten van het onderzoeksgebied stroomt de Melsenbeek. Op een afstand van ca. 1,3 km ten zuidwesten stroomt de Moortelbeek en de Schragebeek. De Bovenschelde stroomt op ca. 1,8 km ten noordwesten.

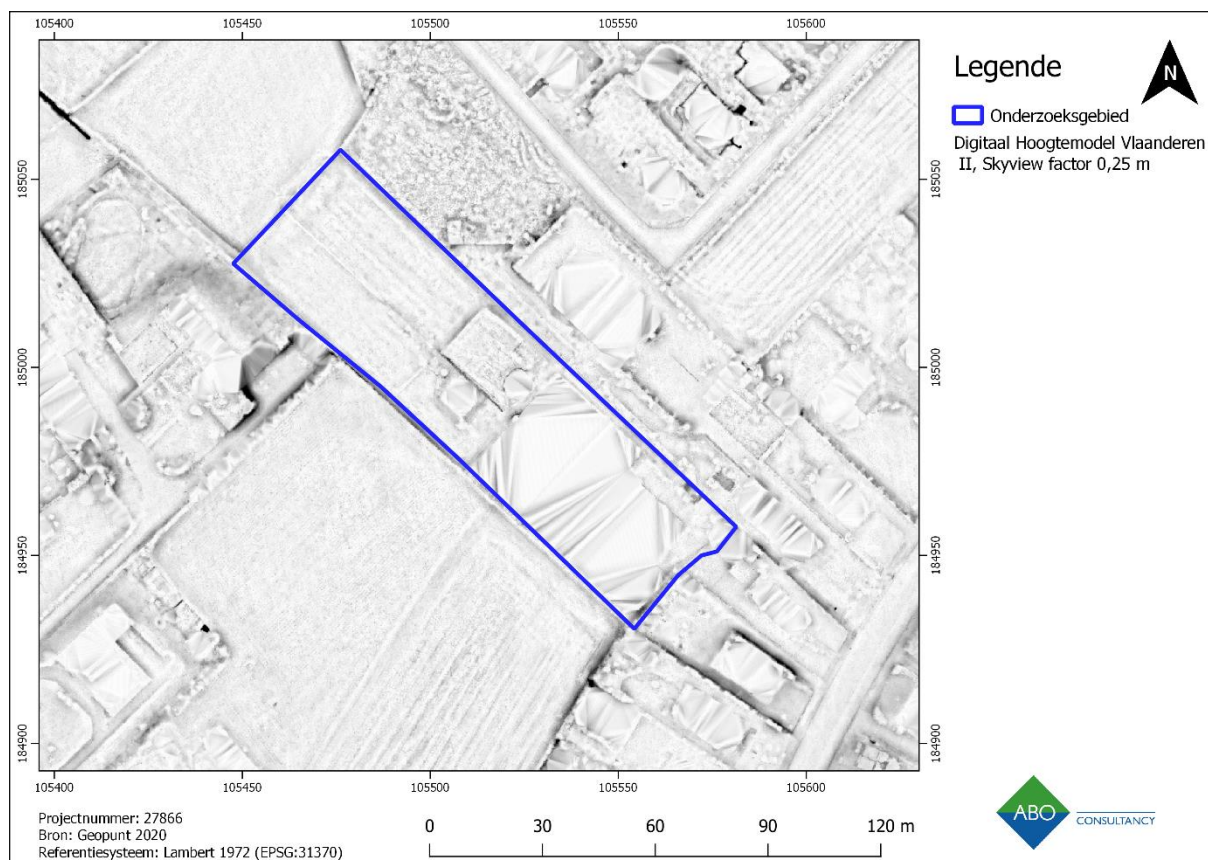
Op Skyviewkaart zijn de zichtbare contouren binnen het onderzoeksgebied voornamelijk te associëren met de serre en bijbehorende structuren (Figuur 12).



Figuur 10: DHM kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied en de waterlopen in de omgeving.



Figuur 11: GRB met aanduiding van de waterlopen in de omgeving.



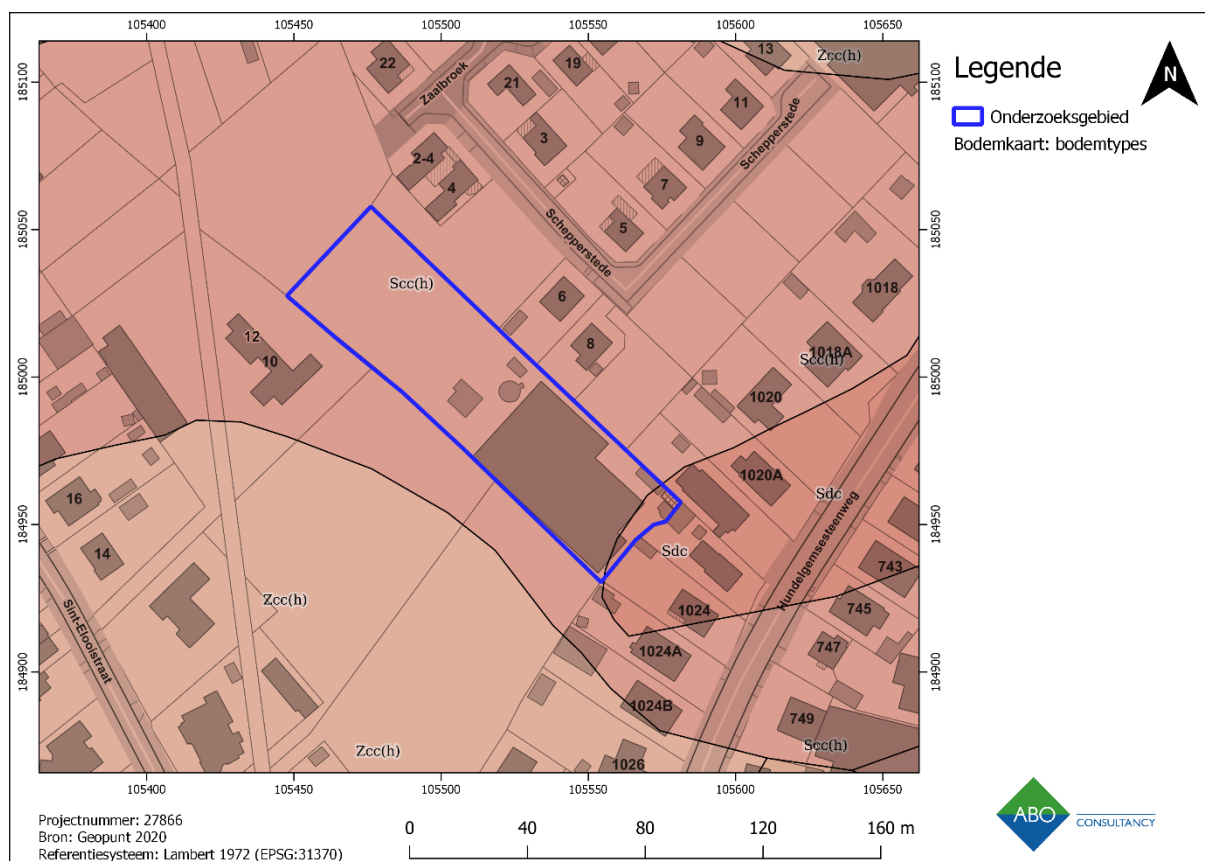
Figuur 12: DHM Vlaanderen II (Skyview factor 0,25 m) met aanduiding van het onderzoeksgebied.

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

3.2.1 BODEMKAART

Volgens de Bodemkaart is het onderzoeksgebied voornamelijk gekarteerd als een matig droge lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (**Sc(h)**), cfr. Figuur 13. De donker grijsbruine bouwvoor is gemiddeld 25 tot 30 cm dik. Tussen een diepte van 40 tot 100 cm-MV begint de Bt-horizont. Deze laag wordt gekenmerkt door een bruin tot geelbruine kleur. Het bovenste deel toont zeer bleekbruine zandige strepen en vlekken. Onderaan (60 – 90 cm-MV) komen gleyverschijnselen voor. Hieronder komt een grijzige overgangshorizont voor die op een gedegradeerde Bt rust. Deze Bt-horizont toont roodbruine ijzerconcreties en bruine kleihoudende brokken (Geopunt 2020, Bodemkaart: bodemtypes).

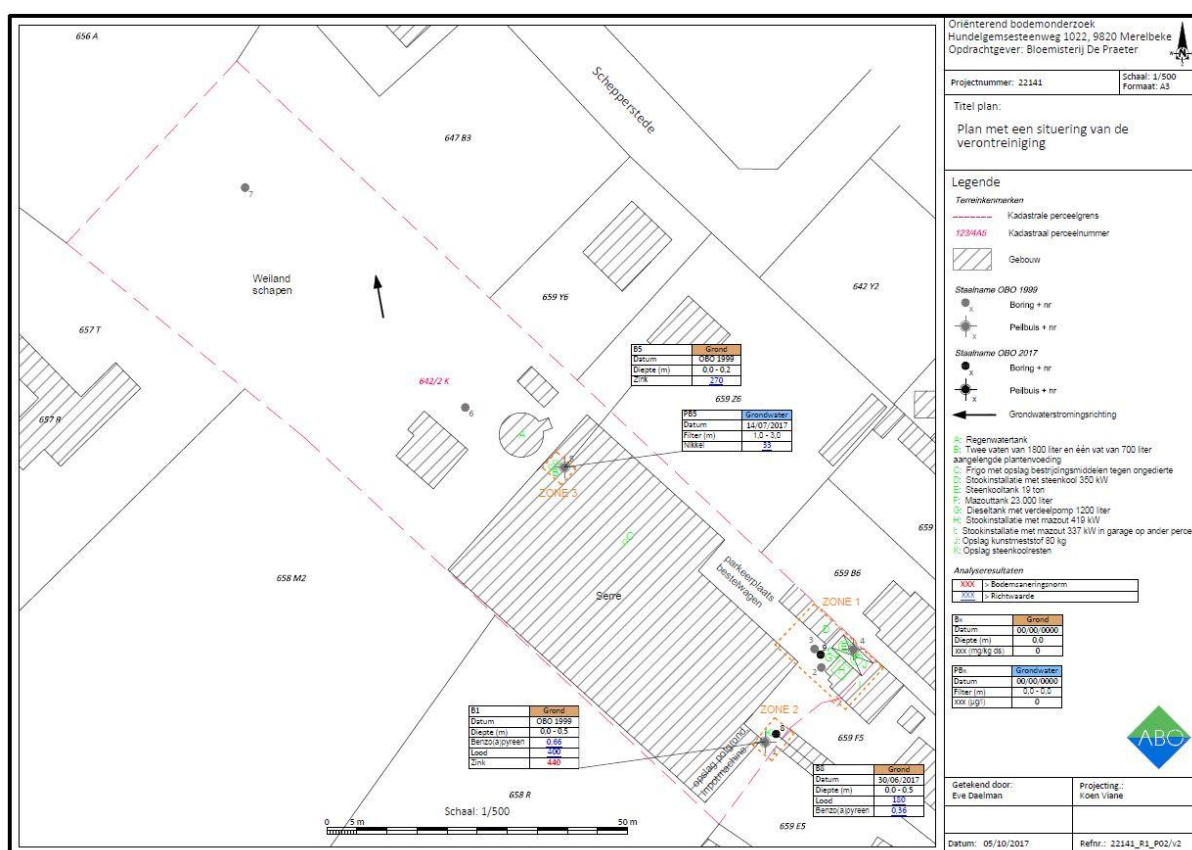
Een klein deel in het zuidoosten van het onderzoeksgebied is gekarteerd als een matig natte lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (**Sdc**). Het betreft een (pre)podzolachtige bodem. De bouwvoor is grijsbruin tot donker grijsbruin van kleur en is ongeveer 25 cm dik. De Ap rust op een overgangshorizont die veelal bruinachtig van kleur is. Op een diepte van ca. 60-80 cm-MV begint de (sterk aangetaste) verbrokkelde textuur B-horizont. Indien het een prepodzol betreft, toont deze laag ijzerconcreties. In vele gevallen toont de bodem tussen de 40 en 60 cm-MV roestverschijnselen (Geopunt 2020, Bodemkaart: bodemtypes).



Figuur 13: De Bodemkaart met weergave van het onderzoeksgebied.

3.2.2 REEDS UITGEVOERD BODEMONDERZOEK

Uit onderzoek blijkt dat er mogelijke bodemverontreinigingen binnen het onderzoeksgebied aanwezig zijn. In 1968 is de bovengrondse mazouttank en stookinstallatie gebouwd in de zuidoostelijke zone van het onderzoeksgebied. In 1991 werd een lek in de mazouttank vastgesteld die mogelijk een verontreiniging veroorzaakt had. Door de jaren heen zijn er verschillende structuren binnen het onderzoeksgebied gebouwd, zoals een bovengrondse steenkooltank, stookinstallatie op steenkool, een dieseltank met verdeelpomp, een regenwatertank, opslag voor kunstmeststoffen en een opslag voor steenkoolresten. Binnen de serre is een vat met plantenvoeding aanwezig samen met een opslag voor bestrijdingsmiddelen (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 8). In Figuur 14 is een plattegrond te zien waarop de locatie van deze structuren te zien zijn.

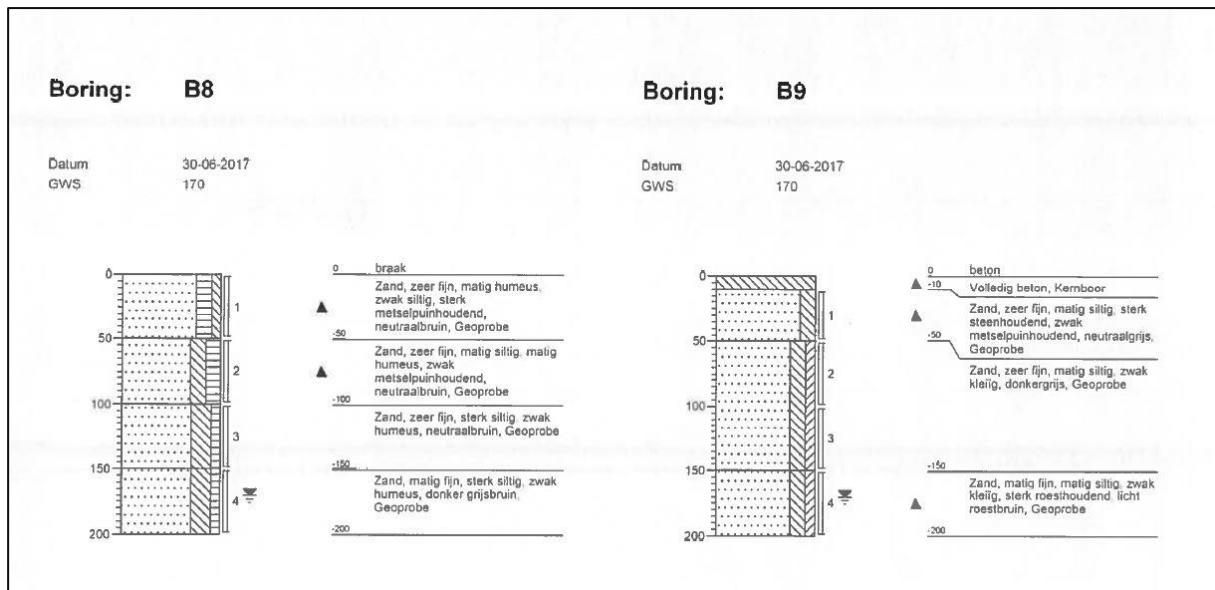


Figuur 14: Situering van de onderzochte zones op verontreiniging (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 51).

In 2017 is er door ABO nv een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd binnen het onderzoeksgebied naar aanleiding van een periodieke verplichting. Er werden drie verdachte zones onderscheiden. Zone 1 betreft de bovengrondse tank (mazouttank en steenkooltank), de reeds verwijderde dieseltank met verdeelpomp en stookinstallatie. Zone 2 betreft de opslagplaats van steenkoolresten en zone 3 betreft de vaten van de plantenvoeding. Binnen deze zones werden verschillende boringen, peilputten en grondwaterstaalnames genomen.

In het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied, werd een ophogingslaag van maximum 1 m-MV diep aangetroffen. Deze aanvullaag bestaat uit puinhoudend materiaal en komt ter hoogte van B8 en B9 voor (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 33). Ter hoogte van boring 8 zone 2) is er tot 1 m-MV sterk puin aangetroffen (Figuur 15). Hieronder is tot 2 m-MV diep een zeer fijne zandige laag aangeboord die sterk siltig en zwak humeus is. Ter hoogte van boring 9 (zone 1) bestaat de grond ook

grotendeels uit puinmateriaal. Tot 10 cm-MV bestaat de grond uit volledig beton. Hieronder is tot 50 cm-MV sterk steenhoudend en zwak puinhoudend materiaal aangetroffen. Deze puinlaag rust op een zandige laag die matig siltig is. Onderaan (150-200 cm-MV) is de grond tevens zwak kleiig en sterk roesthoudend. Het verwachte bodemtype is dus niet bevestigd.



Figuur 15: Boringen 8 en 9 (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 51).

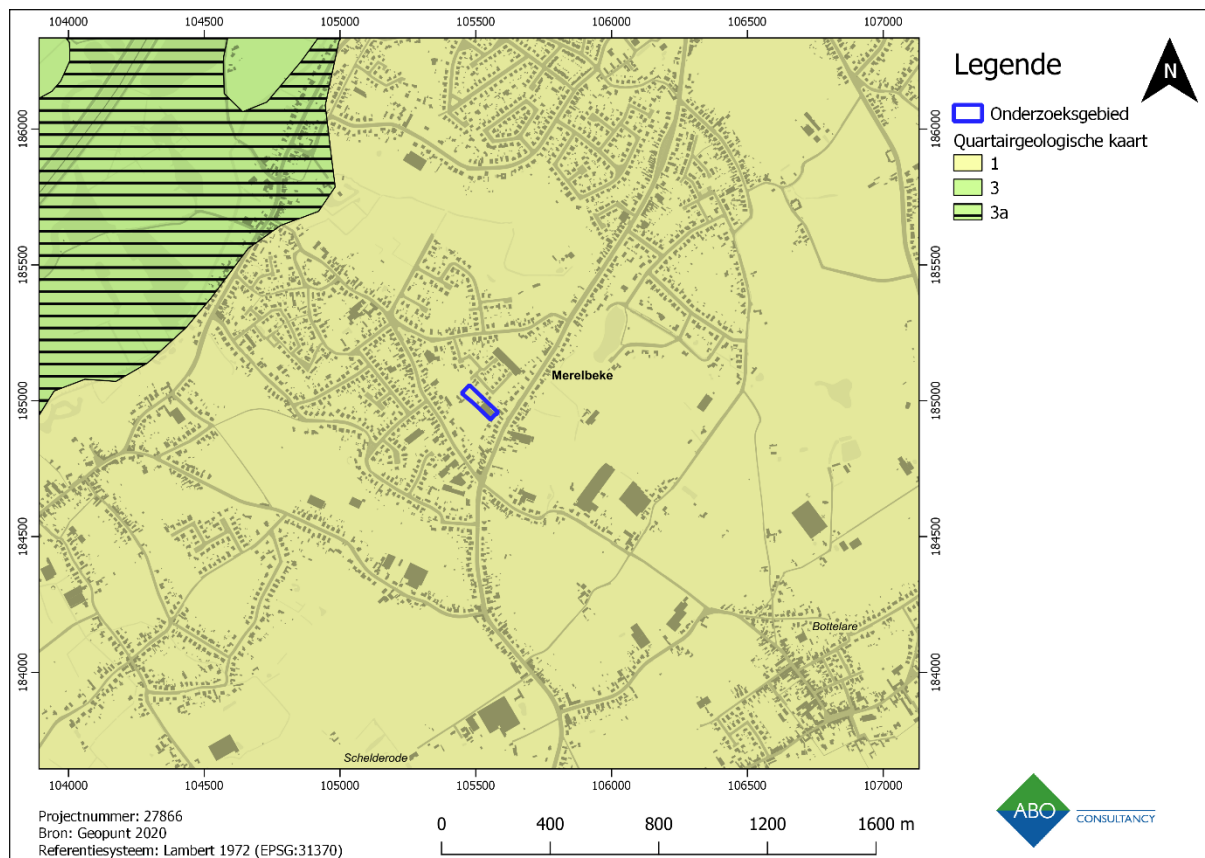
Op basis van de stalen zijn er concentraties boven de richtwaarde voor PAK's vastgesteld voor zware metalen in het deel waar de kolenopslag gevestigd is. Deze verontreiniging werd gezien als een gemengde verontreiniging dat veroorzaakt is door de kolenopslag tussen 1968 en 2017. Tevens werd er ter hoogte van de opslag van de plantenvoeding een verontreiniging in het grondwater vastgesteld. Doordat beide locaties gemengd-historisch van aard is, werden ze behandeld als historische verontreiniging. Er was geen duidelijke aanwijzing dat de verontreinigingen een bedreiging vormden voor mens of milieu, waardoor dit onderzoek niet opgevolgd werd door een beschrijvend bodemonderzoek (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 8).

Op basis van de voorgaande bodemonderzoeken kan vastgesteld worden dat het uiterst zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied verstoord is. Er is een puinlaag aangetroffen die maximaal 1 m dik is. Dit betekent dat het bodemarchief gedeeltelijk verstoord is. Mogelijk is hier een deel afgegraven en/of opgehoogd, waardoor de eventuele aanwezige archeologie mogelijk is aangetast en verstoord.

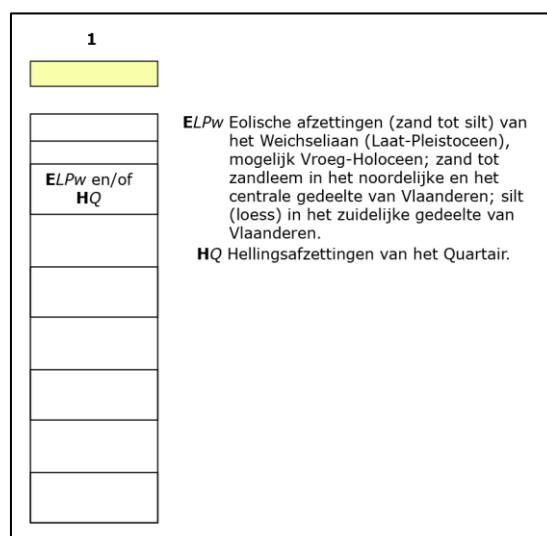
Hoogstwaarschijnlijk is dit deel van het onderzoeksgebied in het verleden opgehoogd om het terrein bouwrijp te maken voor de aanleg van de serre.

3.2.3 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

Volgens de Quartairgeologische kaart (schaal 1:200 000) is de ondergrond van het onderzoeksgebied gekarteerd als profieltype 1 (Figuur 16). Profieltype 1 wordt gekenmerkt door eolische afzettingen uit het Weichseliaan bovenop hellingsafzettingen uit het Quartair. Voor een uitgebreide beschrijving wordt er verwezen naar Figuur 17.



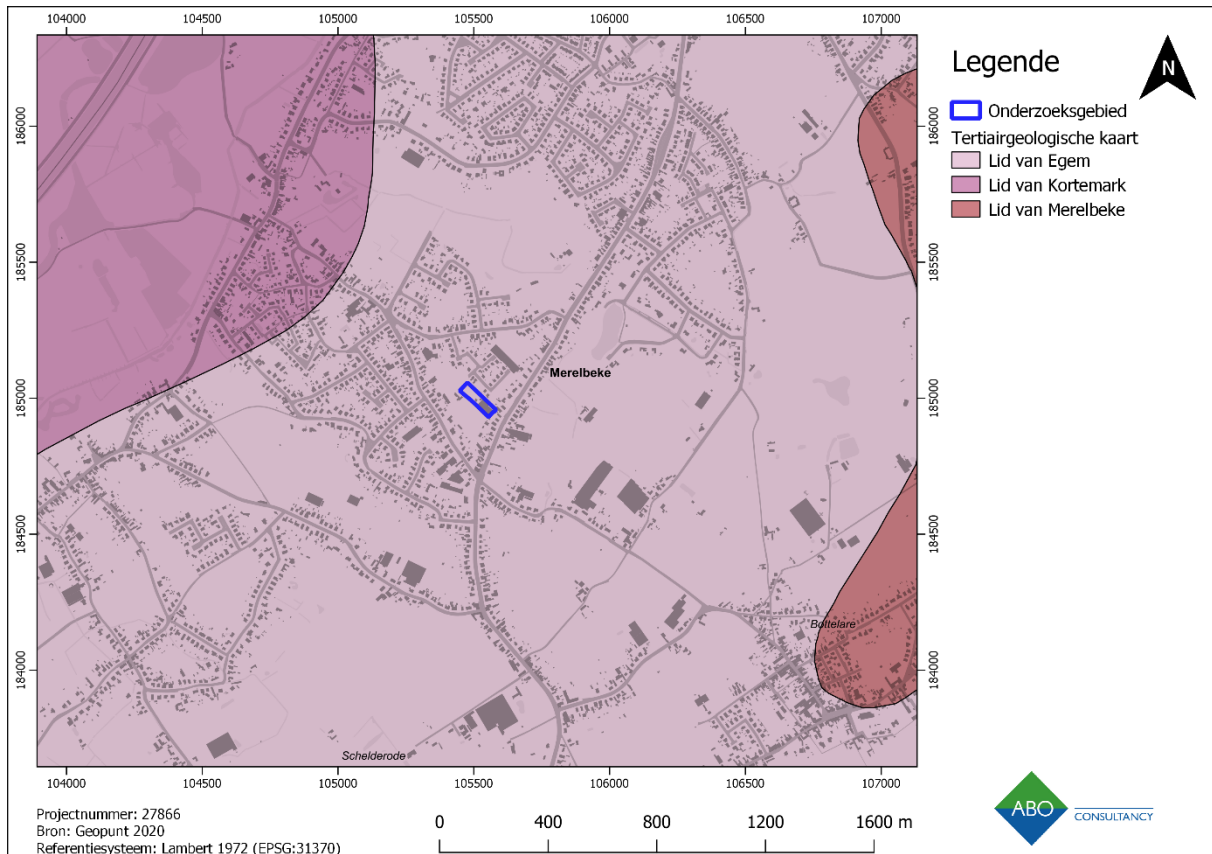
Figuur 16: Quartairgeologische kaart met weergave van het onderzoeksgebied.



Figuur 17: Quartaire sequentie ter hoogte van het onderzoeksgebied (Geopunt 2020; Quartairgeologische kaart).

3.2.4 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART

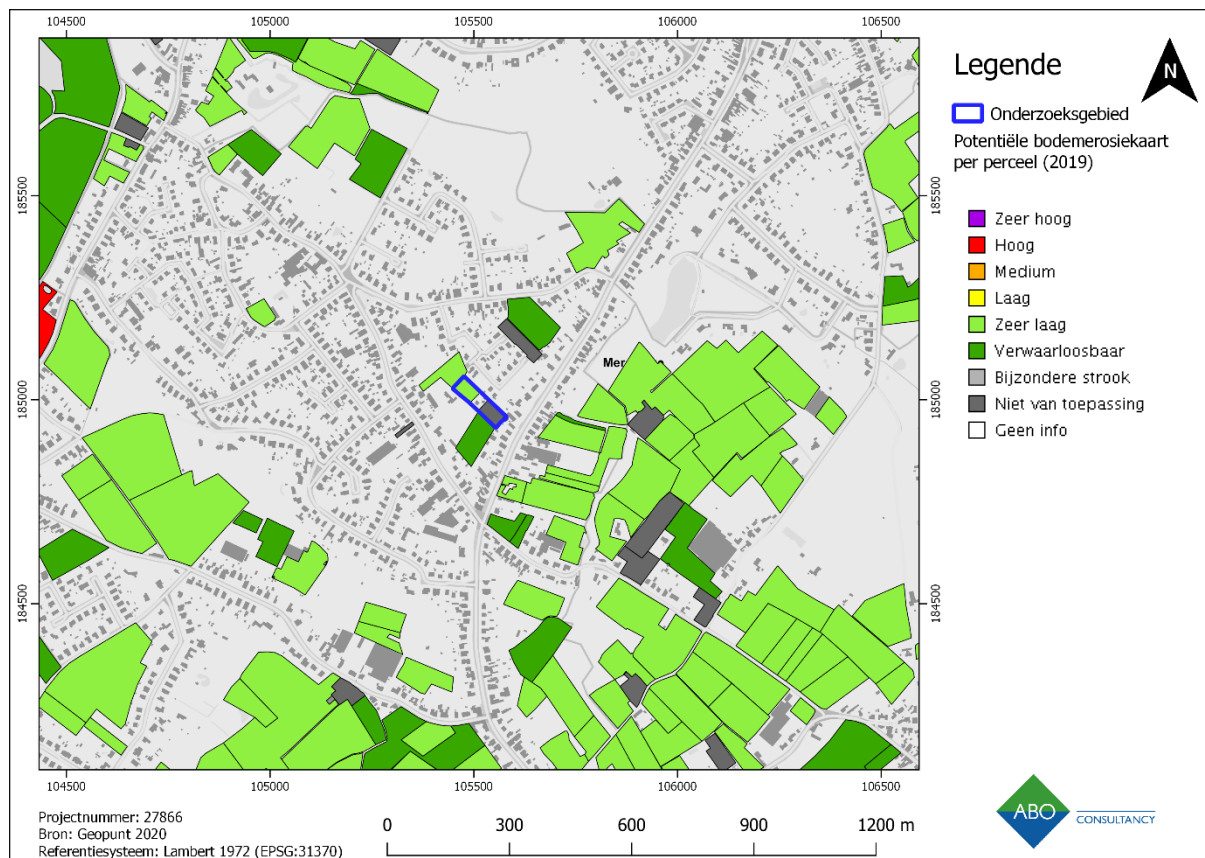
Volgens de Tertiair geologische kaart bevindt het onderzoeksgebied zich op de afzettingen van de Formatie van Tielt, Lid van Egem (Figuur 18). Deze laag wordt gekenmerkt door grijsgroen zeer fijn zand en kleilagen. Daarnaast toont het zandsteenbanken en is het glauconiet- en glimmerhoudend. Volgens de Tertiair isohypsen, komt de top van de laag voor vanaf een diepte van ca. 15 m-MV. Dit betekent dat de Tertiaire lagen binnen het onderzoeksgebied hoogstwaarschijnlijk niet aangesneden zullen worden tijdens de uitvoering van de werken.



Figuur 18: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

3.2.5 BODEMEROSIEKAART

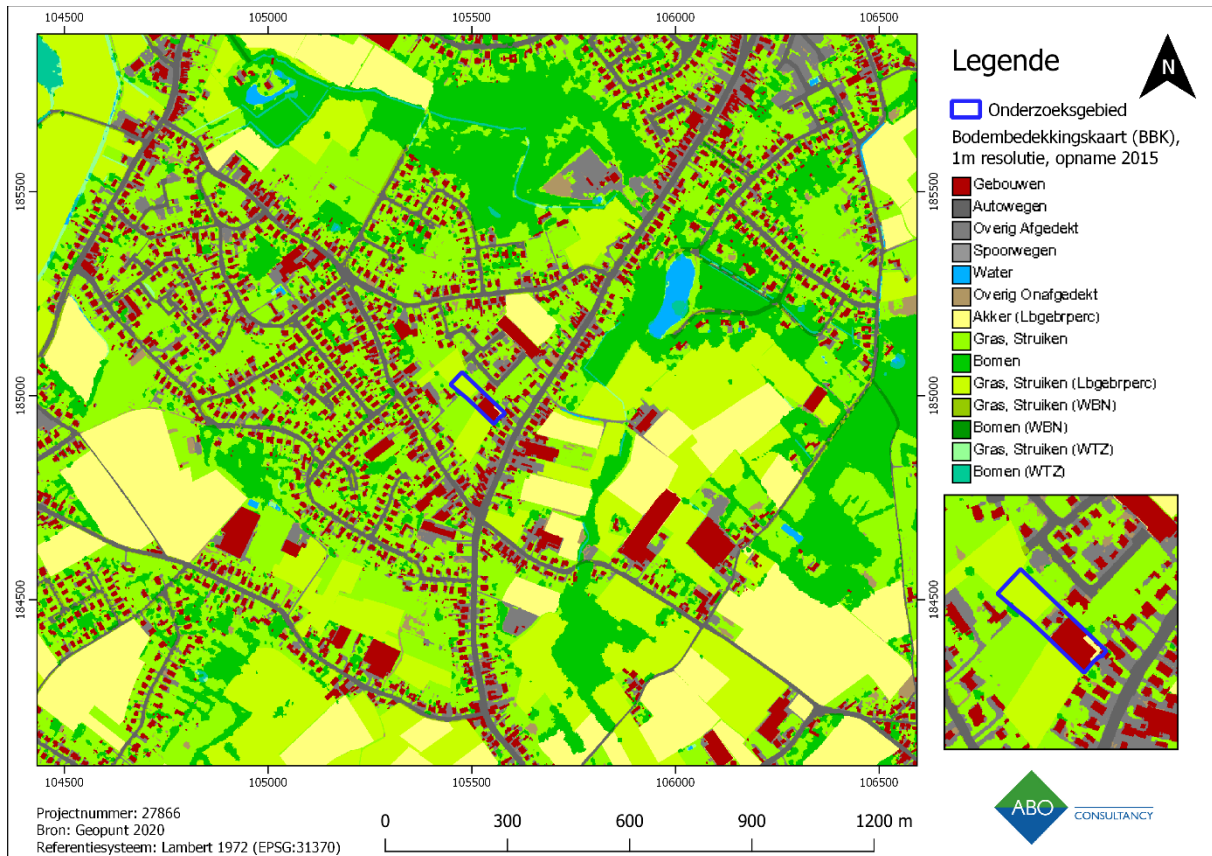
Het onderzoeksgebied bevindt zich grotendeels in een omgeving waar het potentieel tot bodemerosie als laag is gekarteerd (Figuur 19). Binnen het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied is het potentieel zeer laag. In het zuidoostelijk deel is het niet van toepassing, mogelijk komt dit door de aanwezige bebouwing in dit deel van het onderzoeksgebied. Over het algemeen kan gesteld worden dat een laag bodemerosie gehalte bevorderlijk is voor eventueel aanwezige archeologische resten.



Figuur 19: Bodemerosiekaart op perceelsniveau met aanduiding van het onderzoeksgebied.

3.2.6 BODEMBEDEKKINGSKAART

Volgens de Bodembedekkingskaart is het onderzoeksgebied in het zuidoosten bebouwd (rood) en verhard (grijs). De noordwestelijke helft is bedekt met gras (groen). Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen een woonwijk (Figuur 20). De kaart toont verder geen nieuwe informatie.



Figuur 20: Bodembedekkingskaart (2012) met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen hoofdstuk 4 met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Inventaris archeologische zone	Niet van toepassing
Landschapsatlas	Niet van toepassing
Inventaris bouwkundig erfgoed	Relevant, cf. 4.2.1
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Niet van toepassing
Centraal Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.2.2
Inventaris historische stadskern	Niet van toepassing
Inventaris gebieden waar geen archeologie te verwachten valt (GGA)	Relevant, cf. 4.2.1
Wereldoorlog relictten	Niet van toepassing
Belgisch (verdwenen) molenbestand	Niet van toepassing
Cartografische bronnen	
Fricxkaart (1745)	Relevant, cf. 4.3.1
Ferrariskaart (1771-1778)	Relevant, cf. 4.3.2
Atlas der Buurtwegen (1841)	Relevant, cf. 4.3.3
Vandermaelen kaarten (1846- 1854)	Relevant, cf. 4.3.4
Poppkaart (1842-1879)	Relevant, cf. 4.3.5
Topografische kaart van België uit 1939	Relevant, cf. 4.3.6
Topografische kaart van België uit 1969	Relevant, cf. 4.3.7
Ortholuchtfoto's	
Kleinschalige zomeropnamen, 1971, zwart-wit	Relevant, cf. 4.4
Kleinschalige zomeropnamen, 1990, kleur	Relevant, cf. 4.4
Grootschalige winteropnamen, 2014, kleur	Relevant, cf. 4.4
Grootschalige winteropnamen, 2018, kleur	Relevant, cf. 4.4

Tabel 3: Geraadpleegde bronnen (Cartesius; Geopunt, Inventaris Onroerend Erfgoed 2020).

4.1 HISTORISCHE ACHTERGROND

Archeologische losse vondsten in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied getuigen van menselijke aanwezigheid tijdens het paleolithicum. Er zijn sporen uit het begin van het midden paleolithicum gevonden in Gent. In Gent/ Port Arthur is er een afslag in *Levallois* techniek gevonden. In Merelbeke is een klingschrabber en een nucleus gevonden in 1965 (De Laet *et al* 1985, 28).

Er zijn ook sporen uit het midden paleolithicum. Zo zijn er enkele losse boordschrabbers en een kling uit het midden paleolithicum aangetroffen bij de aanleg van de Ringvaart in 1965/1967 in Merelbeke. Daarnaast is er een silex bijltje gevonden in 1824 (Merelbeke 2020).

Er zijn tevens aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid in de metaaltijd. Binnen de Axxes-site aan de Ringvaart zijn de overblijfselen van een grafheuvel uit de bronstijd aangetroffen. Daarnaast werd er tijdens het archeologisch onderzoek de overblijfselen van een kleine Gallo-Romeinse woonkern aangesneden. De kleine nederzetting was in zijn geheel in het hoogste en droogste deel gebouwd en bestond uit drie gebouwen en een waterput (De Clercq *et al* 2001/2002, 131). Pollenonderzoek van de Gallo-Romeinse context wees uit dat in de ijzertijd menig bos werd geëxploiteerd (De Clercq *et al* 2001/2002, 150). Uit de resultaten van het archeologisch onderzoek bleek daarnaast dat een depressie van een paraboolduin in de overgangszone met zand op Tertiair substraat enkele potscherven uit de late ijzertijd bevatte (De Clercq *et al* 2001/2002, 129).

Historische bronnen vermelden Schelderode als *Rodus* rond het jaar 866. Schelderode werd later beschreven *Rotha*. Deze namen zijn afgeleid van het Germaanse woord Ropa, wat gerooid bos betekent. Pas later werd de naam Schelde toegevoegd (Inventaris Onroerend Erfgoed, thema ID: 14216). In deze tijd was Schelderode de hoofdplaats van het Land van Rode in het graafschap Aalst. De heer van Rode liet hier tevens zijn kasteel bouwen. In 1227 werd het Land van Rode uitgebreid met 17 parochies. In 1565 werd het verheven tot baronie en in 1682 tot markizaat (Onroerend Erfgoed, thema ID: 14216).

Het kasteel van de heer van Rode verdween in de 17e eeuw. Van de Poele liet in 1865 een nieuw kasteel bouwen dat huidig bekend staat als het kasteel van Schelderode. Dit kasteel is zeer bepalend geweest in de vorming van het huidige dorpscentrum (Onroerend Erfgoed, thema ID: 14216).

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

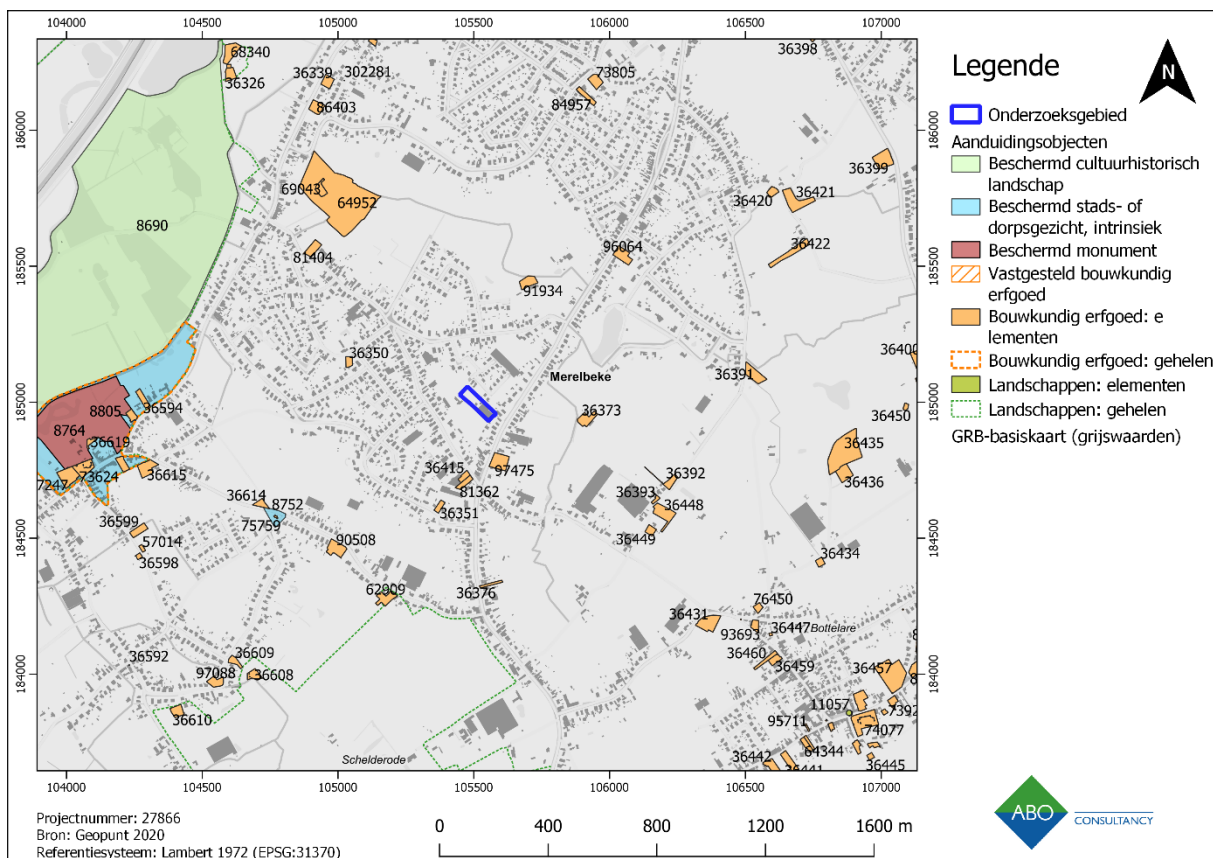
4.2.1 BESCHERMDE, VASTGESTELDE EN WETENSCHAPPELIJKE INVENTARISSEN

Voor de beschrijving van het geïnventariseerde erfgoed in de omgeving van het onderzoeksgebied wordt het Geoportaal Onroerend Erfgoed gebruikt (Figuur 21).

Het gebied ter hoogte van de Boven-Schelde is beschermd als landschappelijk geheel (ID: 135207) en cultuur historisch landschap (ID: 8690). Het gebied wordt gekenmerkt door meersen en afgesneden meanders en vormt een van de weinige overgebleven meersenlandschappen in de Scheldevallei.

Ten zuiden van het onderzoeksgebied liggen de Merelbeekse bossen (ID: 135208). Dit gebied is beschermd als landschappelijk geheel en is sinds de 17e eeuw onafgebroken bebost geweest.

In de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied zijn nog enkele bouwkundige erfgoedwaarden gelegen. Gezien de grote afstand van het onderzoeksgebied zijn deze echter minder relevant voor de bureaustudie en worden daarom niet besproken.



Figuur 21: Erfgoedwaarden uit de Inventaris Onroerend Erfgoed in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied.

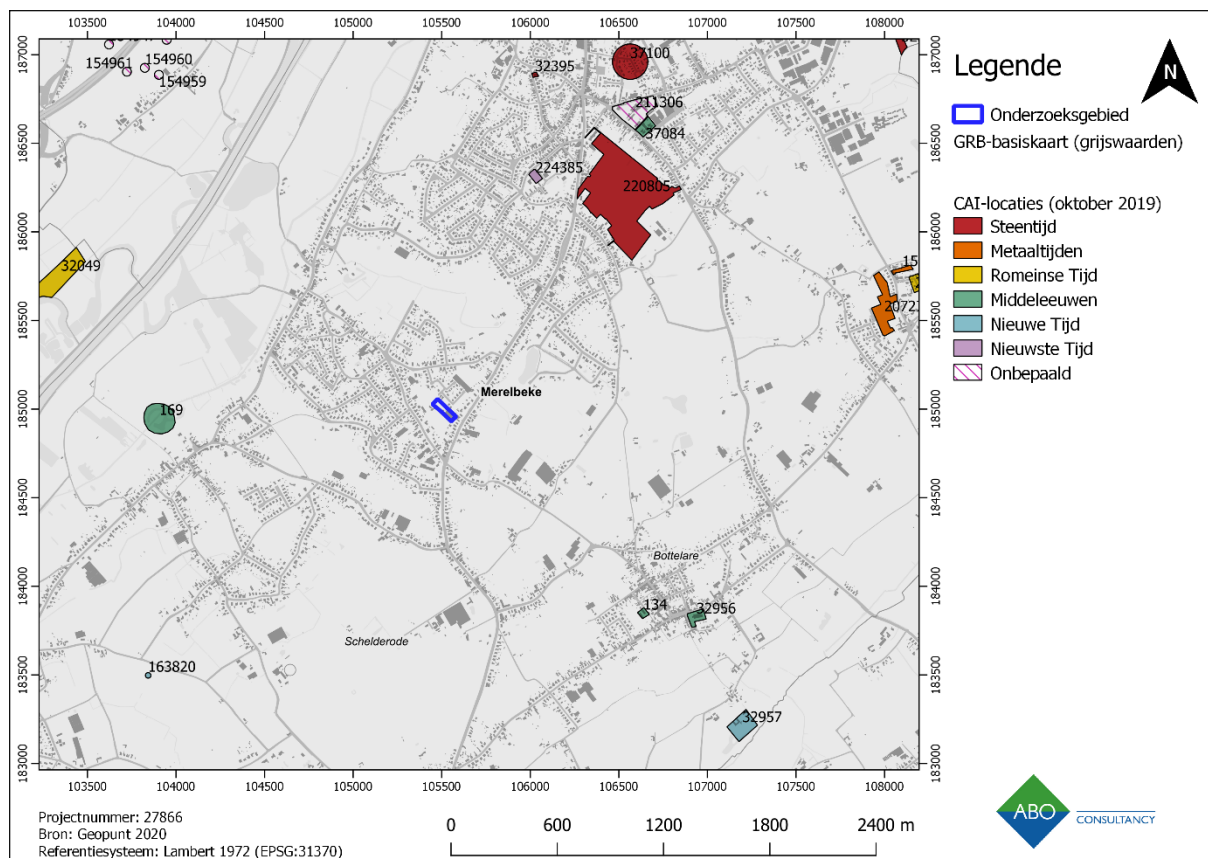
4.2.2 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Om de archeologische vindplaatsen in de omgeving in kaart te brengen, wordt de database van de Centrale Archeologische Inventaris gebruikt. Zoals in Figuur 22 te zien is, zijn er weinig archeologische sites of vondsten aangetroffen in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Deze erfgoedwaarden worden in Tabel 4 opgesomd.

In de ruimere omgeving (>1,3 km) van het onderzoeksgebied zijn enkele steentijdvondsten opgegraven. Er zijn fragmenten van een klokbeker (ID: 220805), een gepolijste bijl (ID: 32395) en enkele werktuigen (o.a. kling en schrabbers) gevonden (ID: 32395).

Bewoningssporen uit de Romeinse tijd duiden ook op een nederzetting op ca. 1,5 km ten noorden van het onderzoeksgebied (ID: 37100). Hier zijn sporen van minstens 7 houten gebouwen en perceelsgrachten aangetroffen. Daarnaast zijn er fragmenten van handgemaakt terra nigra aardewerk opgegraven. Verschillende sporen duiden ook op verschillende middeleeuwse nederzettingen in de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied.

Het ontbreken van erfgoedwaardes in de directe omgeving betekent niet dat er geen archeologie te verwachten valt ter hoogte van het onderzoeksgebied. Het ontbreken hiervan is hoogstwaarschijnlijk het resultaat van ontbrekend archeologisch onderzoek. Gezien de rijke aanwezige erfgoedwaarden in de ruimere omgeving, kan gesteld worden dat het potentieel tot archeologische kennisvermeerdering gericht is op alle perioden.



Figuur 22: Weergave van CAI waarden in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied.

CAI	Locatie	Omschrijving	Datering
32049	Aan de Blijpoel, De Pinte	Losse vondst (aardewerk)	Romeinse tijd
169	Aan de Scheldeweg, Schelderode	Motte	late middeleeuwen
163820	Aan de Haerlinckstraat, Schelderode	Losse vondst (metaal) -zegelstempel	17e eeuw
32957	Ter hoogte van de Karmelietenweg, Bottelare	Karmelietenklooster	17e eeuw
32956	Aan de Lindestraat, Bottelare	Sint-Martinusparochiekerk	middeleeuwen
134	Sint-Annaweg 8, Bottelare	Losse vondst (middeleeuws aardewerk en romeinse dakpannen en aardewerk)	middeleeuwen, Romeinse tijd
220805	Aan de Hundelgemsesteenweg, Merelbeke	1 structuur waarin 141 fragmenten van een klokbeke zijn gevonden	laat neolithicum
224385	Bergbosstraat, Merelbeke	Enkele greppels (perceelafbakening)	19e eeuw
207272	Aan de Burgemeester Jules Maenhautstraat, Merelbeke	Grafheuvel -doorsnede 31 m	bronstijd

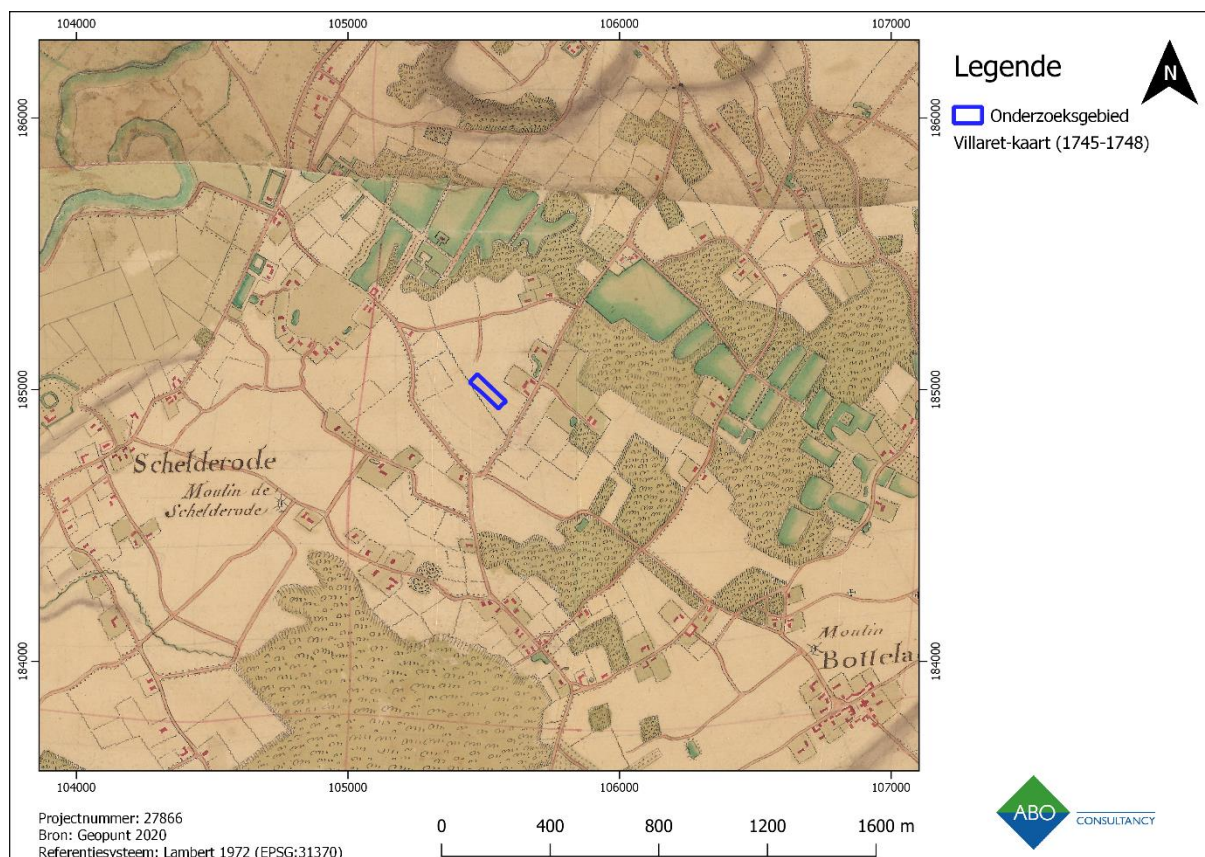
CAI	Locatie	Omschrijving	Datering
37084	Aan de Poelstraat, Merelbeke	Bewoningssporen uit de Romeinse periode, Karolingische periode, vroege middeleeuwen en een loopgracht uit WO 1 of WO 2	Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd
211306	Aan de Poelstraat, Merelbeke	Bewoningssporen	middeleeuwen en nieuwe tijd
37100	Ter hoogte van de Doctor Oscar Gruyterstraat, Merelbeke	Losse vondsten (midden neolithicum) -werktuigen Bewoningssporen uit de Romeinse tijd	midden neolithicum, Romeinse tijd
32395	Aan de Polderstraat, Merelbeke	Gepolijste bijl	steentijd

Tabel 4: CAI meldingen rondom het onderzoeksgebied (CAI Onroerend Erfgoed 2020).

4.3.2 VILLARETKAART (1745 – 1748)

Het onderzoeksgebied wordt op de Villaret onbebouwd en in gebruik als akkerland weergegeven (Figuur 24). De loop van de huidige Sint-Elooistraat, de Sallemutekouter en de Hundelgemsestraat zijn al reeds te herkennen op de kaart. Ten oosten van het onderzoeksgebied wordt een U-vormige hoeve weergegeven.

De omgeving is grotendeels onbebouwd. Her en der zijn wat huizen gebouwd aan de hoofdwegen richting de dorpskern van Schelderode. Ten noorden van het onderzoeksgebied zijn verschillende waterplassen te zien. Ten zuiden zijn de Merelbeekse bossen zichtbaar op de kaart. Er moet rekening mee gehouden worden dat de resolutie van deze kaart mogelijk niet klopt.

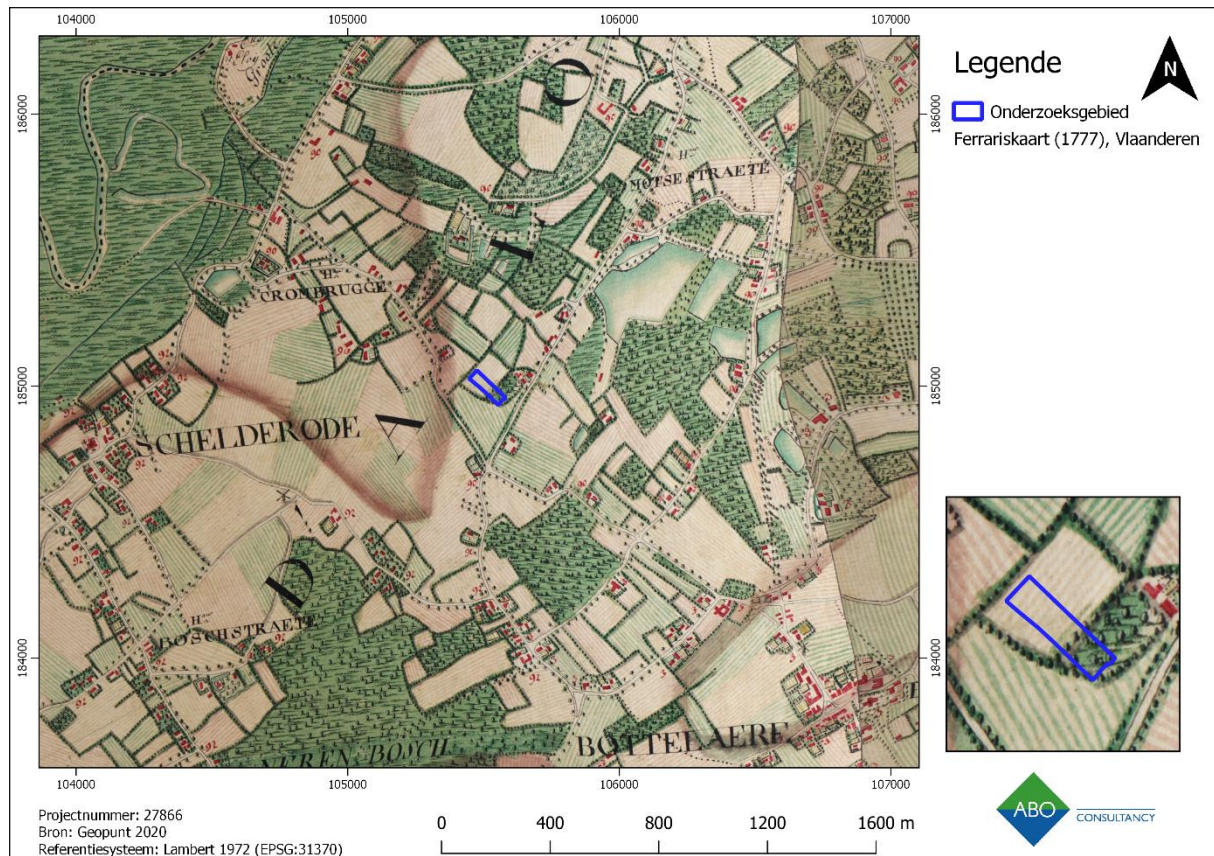


Figuur 24: De Villaret kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.3 FERRARISKAART (1771- 1778)

De Ferrariskaart geeft een eerste duidelijke indicatie van het historische landschap van de 18e eeuw. Het onderzoeksgebied is binnen een landbouwgebied gelegen en doorkruiste twee percelen die begrenst waren met bomenrijen. Het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied is bebost.

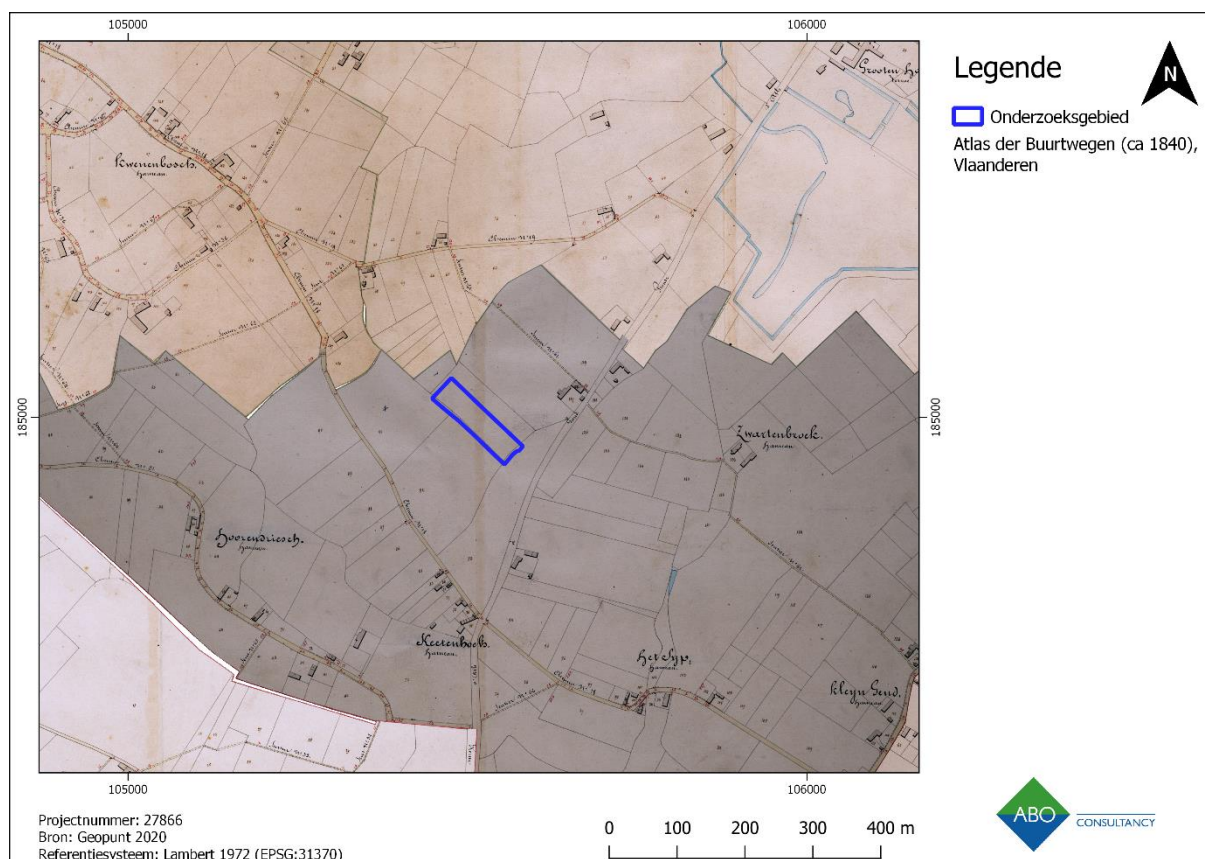
De ruimere omgeving wordt vooral door landschapsgebied gekenmerkt met verschillende dorpen en gehuchten. Ten noorden van het onderzoeksgebied, ter hoogte van het gehucht de *Motse Straete*, zijn nog enkele waterplassen zichtbaar. Er zijn wel wat waterplassen gedempt in de afgelopen 30 jaar, aangezien er minder plassen zichtbaar zijn op de Ferrariskaart dan ten opzichte van de Villaretkaart.



Figuur 25: Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.4 ATLAS DER BUURTWEGEN (1841)

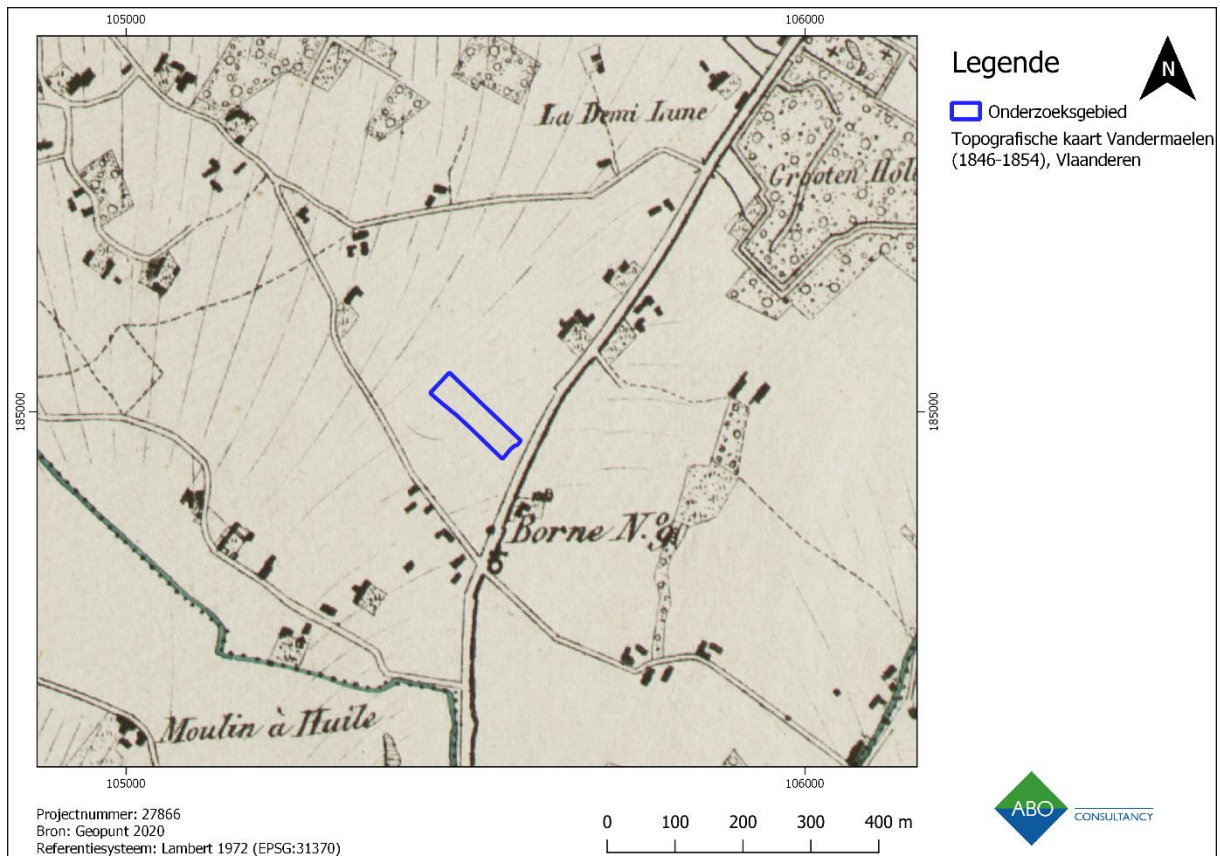
De Atlas der Buurtwegen geeft de toenmalige aanwezigheid van openbare en private wegen weer in 1841 (Figuur 26). Zoals eerder werd aangegeven werd de toenmalige loop van Sint-Elooistraat en de Hundelgemsestraat al aangegeven op de Villaretkaart (1745 – 1748). Op de Atlas wordt de Sint-Elooistraat als Chemin nr. 18 benoemd en de Hundelgemsestraat als de *Gand Route* (?). Het onderzoeksgebied wordt onbebouwd weergegeven.



Figuur 26: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.5 VANDERMAELENKAART (1846-1854)

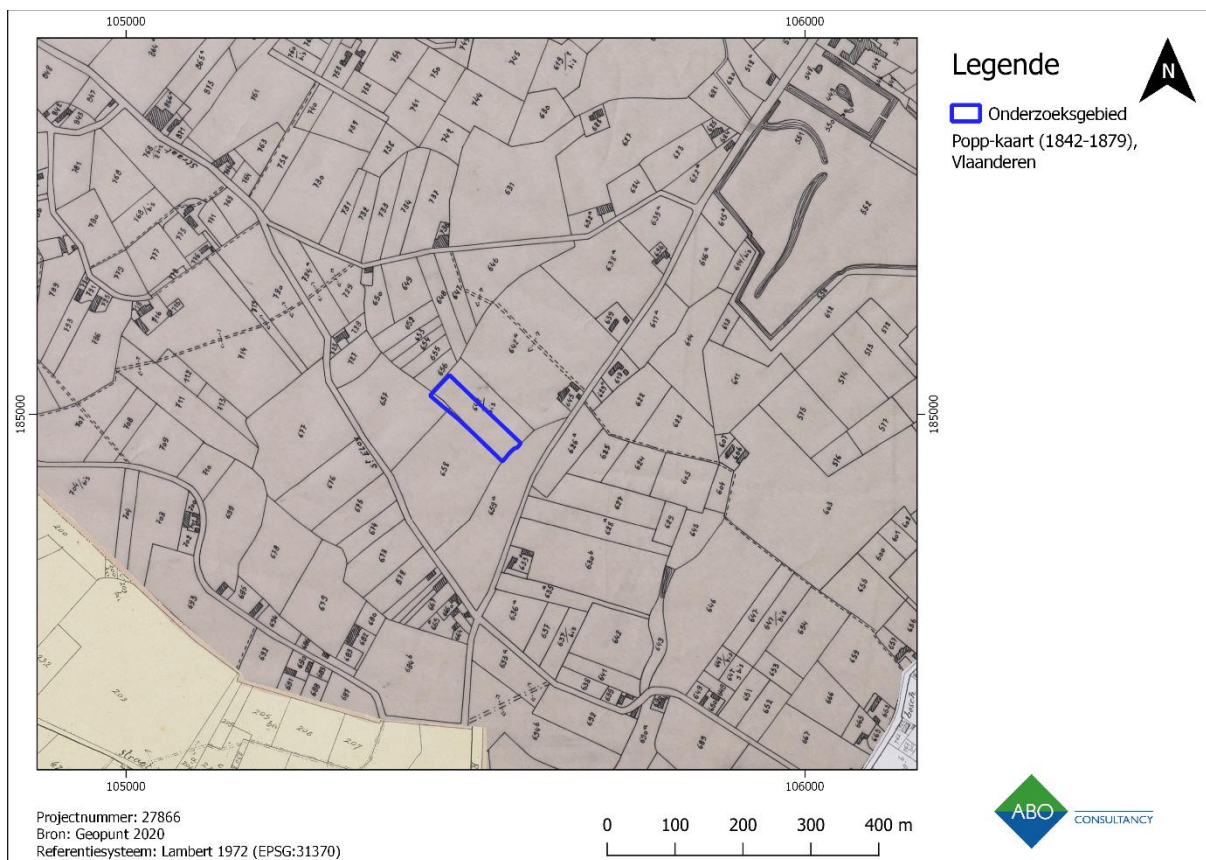
Het onderzoeksgebied wordt onbebouwd weergegeven op de Vandermaelenkaart (Figuur 27). Aan de Hundelgemsesteenweg heeft een kleine toename in bebouwing plaatsgevonden. Op de kruising ten zuiden van het onderzoeksgebied is een nieuwe kapel zichtbaar. Het gebied ten noordoosten wordt aangegeven als *Grooten Hollebeek*.



Figuur 27: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied.

4.3.6 POPPKAART (1842-1879)

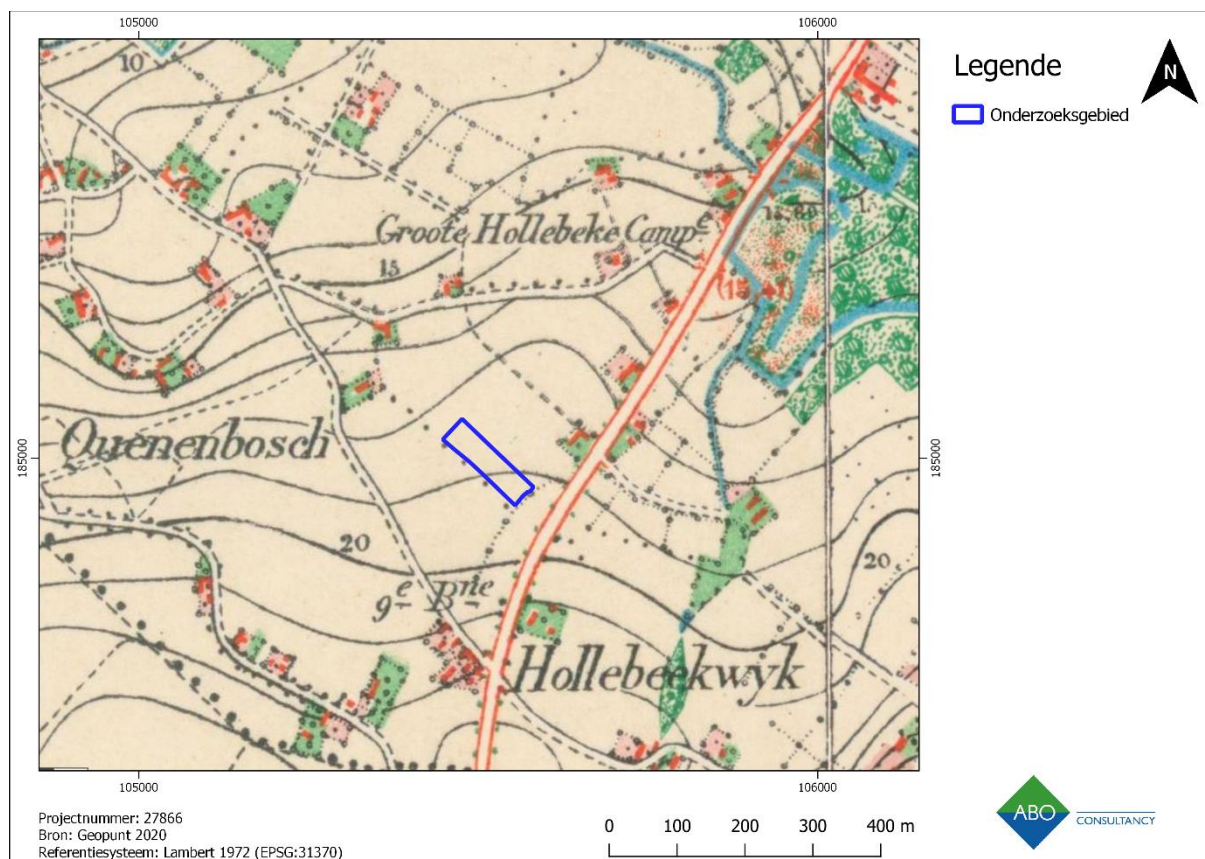
Volgens de Poppkaart was het onderzoeksgebied binnen 1 perceel gelegen. Ten opzichte van de voorgaande historische kaarten geeft de Poppkaart niet veel nieuwe informatie.



Figuur 28: Poppkaart met weergave van het onderzoeksgebied.

4.3.7 TOPOGRAFISCHE KAART VAN BELGIË (1873)

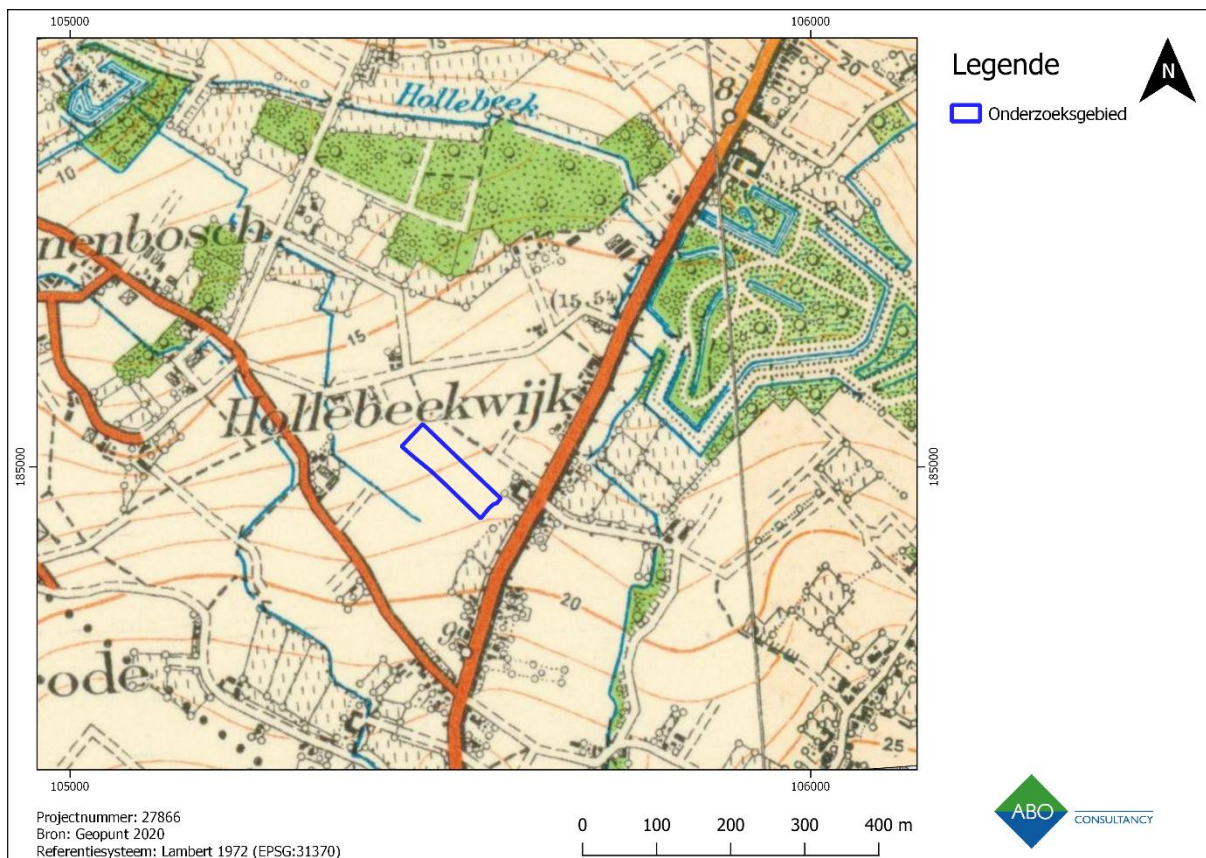
De topografische kaart uit 1873 toont opnieuw dat het onderzoeksgebied onbebouwd was. Volgens de hoogtelijnen lag het onderzoeksgebied op ca. 18 tot 19 m TAW. Dit komt niet overeen met de huidige hoogtelijnen (zie hoofdstuk 3). Momenteel loopt de hoogte van het onderzoeksgebied langzaam op van noordwest (ca. 18,7 m TAW) naar zuidoost (ca. 20 m TAW). Zoals eerder aangegeven duiden de twee uitgevoerde boringen voor het oriënterende bodemonderzoek door in ABO nv in 2017 op een ophoging in het zuidoostelijk deel binnen het onderzoeksgebied. Deze aanvullaag is maximaal 1 m dik.



Figuur 29: De topografische kaart van België uit 1873 met weergave van het onderzoeksgebied.

4.3.8 TOPOGRAFISCHE KAART VAN BELGIË UIT 1939

Op de kaart uit 1939 wordt het terrein van het onderzoeksgebied wederom onbebouwd weergegeven (Figuur 30). Volgens de hoogtelijnen bevindt het onderzoeksgebied zich tussen de 18 en 19 m TAW. Momenteel loopt de hoogte van het onderzoeksgebied langzaam op van noordwest (ca. 18,7 m TAW) naar zuidoost (ca. 20 m TAW). Zoals eerder aangegeven lijkt het zuidoostelijke deel opgehoogd te zijn geweest in het verleden (zie hoofdstuk 3).



Figuur 30: Topografische kaart uit 1939 met weergave van het onderzoeksgebied.

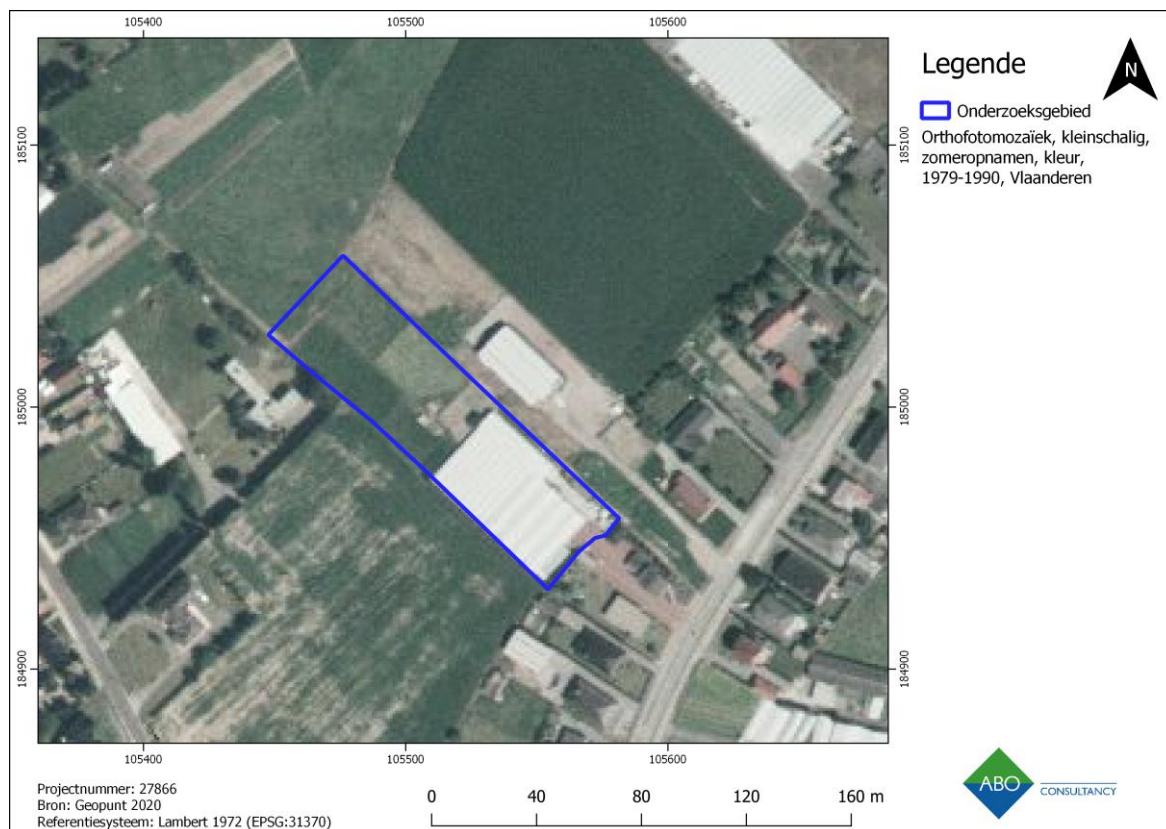
4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Op de luchtfoto uit 1971 is de serre in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied te zien. De rest van het onderzoeksgebied is in gebruik als weiland. Later zijn hier nog bijbehorende structuren aan toegevoegd, zoals zichtbaar is op de luchtfoto uit 1979- 1990. Op de luchtfoto uit 2000-2003 is de schapenstal te zien.

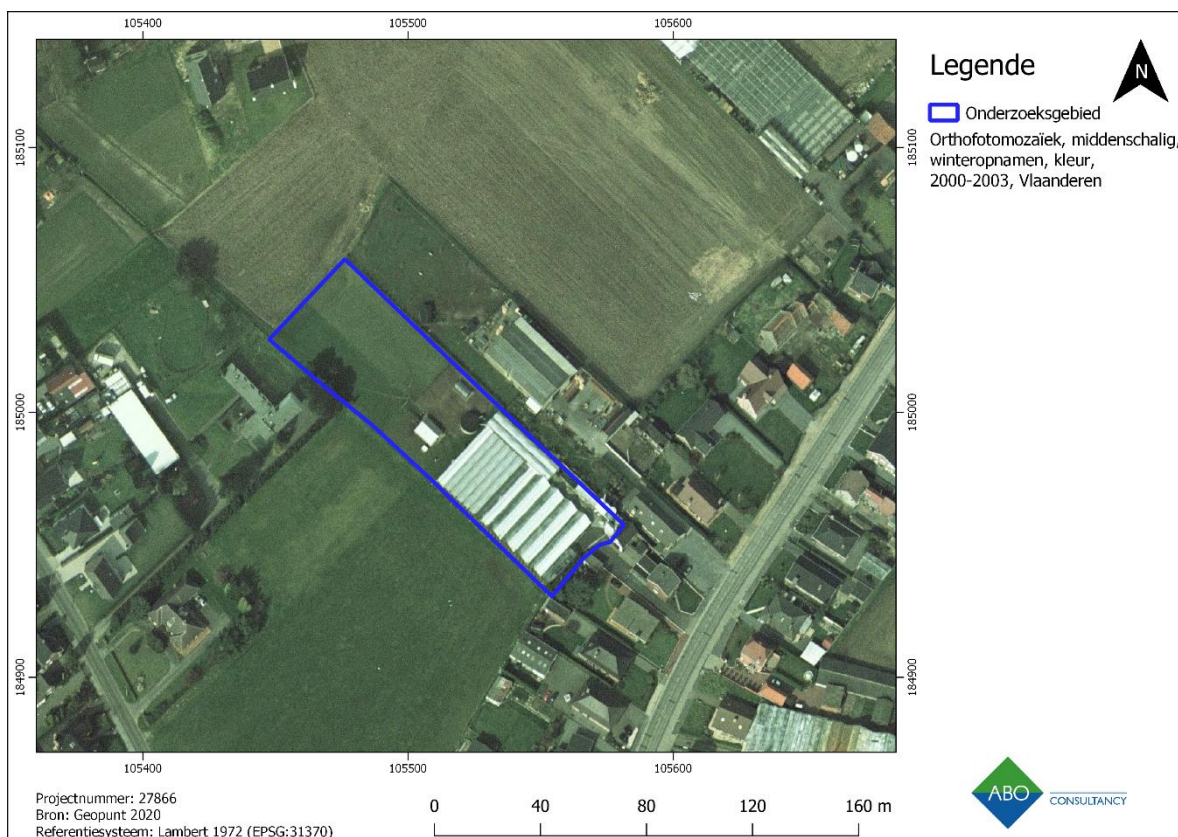
Uit de luchtfoto's is op te merken dat de bebouwing ten westen van het onderzoeksgebied sterk is toegenomen tussen 1971 en 2019 (Figuur 31 tot en met Figuur 35). De omgeving is sterk geïndustrialiseerd. De luchtfoto's geven binnen het onderzoeksgebied geen veranderingen weer.



Figuur 31: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1971) met weergave van het onderzoeksgebied.



Figuur 32: Orthofotomozaïek (kleinschalige zomeropname uit 1979-1990) met weergave van het onderzoeksgebied.



Figuur 33: Orthofotomozaïek uit 2000- 2003 (middenschalgige winteropnamen) met weergave van het onderzoeksgebied



Figuur 34: Orthofotomosaïek uit 2014 (middenschallige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied.



Figuur 35: Orthofotomosaïek uit 2019 (middenschallige winteropname) met weergave van het onderzoeksgebied.

5 BESLUIT

5.1 LANDSCHAPPELIJKE EN ARCHEOLOGISCHE GEGEVENS

Op basis van landschappelijke, archeologische en historische gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de aard en ouderdom van eventuele archeologische vindplaatsen ter hoogte van het onderzoeksgebied.

Het onderzoeksgebied omvat een terrein dat aan de Hundelgemsesteenweg 1022 binnen een woonwijk te Schelderode (gemeente Merelbeke, provincie Oost-Vlaanderen). Binnen het onderzoeksgebied zullen de bestaande structuren van een tuinbouwbedrijf worden gesloopt. Daarna zal het terrein worden braak gelegd.

Het landschap wordt gekenmerkt door een gradiëntzone. Het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van hoger gelegen zandbodems. Ten noordwesten is de lager gelegen alluviale Scheldevallei gelegen. Landschappelijk gezien bevindt het onderzoeksgebied zich dus in een interessant gebied. Droge en hoge gebieden in de nabijheid van water zijn vanaf oudsher een aantrekkelijke locatie voor menselijke occupatie.

De hoogte binnen het onderzoeksgebied loopt langzaam op van 18,7 m in het noordwesten naar 20 m TAW in het zuidoosten. Het zuidoostelijke deel binnen het onderzoeksgebied, waarop de serre is gelegen, ligt beduidend hoger dan de rest van het onderzoeksgebied. Op basis van de Bodemkaart wordt er voornamelijk een matig droge lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (**Scc(h)**) verwacht. In het uiterst zuidoostelijke deel wordt een (pre)podzolachtige bodem (**Sdc**) verwacht.

In 2017 is er door ABO nv een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd binnen het onderzoeksgebied naar aanleiding van een periodieke verplichting. Hieruit bleek dat er drie verdachte zones aanwezig waren die mogelijk verontreinigd waren met PAK's en zware metalen. Deze drie zones waren allemaal in het uiterst zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied gesitueerd, ter hoogte van de serre. Uit onderzoek bleken deze verontreinigingen gemengd-historisch van aard waren en werden ze behandeld als historische verontreiniging. Er was geen duidelijke aanwijzing dat de verontreinigingen een bedreiging vormden voor mens of milieu, waardoor dit onderzoek niet opgevolgd werd door een beschrijvend bodemonderzoek (Oriënterend Bodemonderzoek ABO nv 2017, 8). Er werden tevens twee boringen uitgevoerd in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied. Uit de boorresultaten bleek dat er ophogingslaag aanwezig is die maximaal 1 m dik is. Het verwachte bodemtype is dus niet aangetroffen.

Op basis van de voorgaande bodemonderzoeken kan vastgesteld worden dat het uiterst zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied verstoord is. Er is een puinlaag aangetroffen die maximaal 1 m dik is. Dit betekent dat het bodemarchief gedeeltelijk verstoord is. Mogelijk is hier een deel afgegraven en/of opgehoogd, waardoor de eventuele aanwezige archeologie mogelijk is aangetast en verstoord.

Archeologische erfgoedwaarden duiden op een menselijke aanwezigheid vanaf de steentijd tot op heden. Op basis van de centrale archeologische inventaris kan gesteld worden dat er in een straal van 1,3 km in de directe omgeving van het onderzoeksgebied weinig erfgoedwaarden bekend zijn. Mogelijk is dit een gevolg van ontbrekend archeologisch onderzoek in de omgeving. In de ruimere omgeving (straal van 2,5 km) zijn vele archeologische vindplaatsen bekend, vooral uit het paleolithicum, neolithicum, bronstijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en de nieuwe tijden.

Het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied blijkt opgehoogd te zijn om het bouwrijp te maken. Historische kaarten uit 1873 en 1939 tonen ook aan dat dit deel van het onderzoeksgebied in het verleden ca. 1 m lager was gelegen. Daarnaast tonen de uitgevoerde boringen voor het oriënterend bodemonderzoek door ABO nv in 2017, een ophogingslaag van maximaal 1 m dik in deze zone van het onderzoeksgebied. Het kan dus worden aangenomen dat het zeer hoogstwaarschijnlijk is dat dit deel van het onderzoeksgebied in het verleden is opgehoogd om het bouwrijp te maken.

5.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

In verband met het archeologisch potentieel, is het echter van belang de conservatiegraad van de mogelijke sporen, structuren en stratigrafieën nader te bekijken en te onderzoeken. Het is de vraag in welke mate deze bewaard zijn gebleven binnen de grenzen van het onderzoeksgebied.

Voor het gehele onderzoeksgebied wordt geen verder archeologisch vooronderzoek aanbevolen. Uit de twee uitgevoerde boringen door ABO nv voor het oriënterend bodemonderzoek in 2017, blijkt dat er een puinlaag aanwezig is van maximaal 1 m dik. Het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied is dus mogelijk gedeeltelijk afgegraven en/of opgehoogd om het terrein bouwrijp te maken. De afbraak van de serre zal dus in zijn geheel in de puinlaag plaatsvinden. Er is dus geen bedreiging voor de mogelijke aanwezige archeologie.

Hoewel het archeologisch potentieel hoog werd ingeschat zal de impact van de werken laag zijn en geheel in een ophogingslaag plaatsvinden. De andere aanwezige structuren zijn enkel op staal gefundeerd, waardoor de impact op het bodemarchief erg beperkt is. Er wordt dus geen vervolgonderzoek geadviseerd.

6 SAMENVATTING

In het kader van de geplande sloop van de serre en bijbehorende structuren op een terrein aan de Hundelgemsesteenweg te Schelderode (gemeente Merelbeke, provincie Oost-Vlaanderen), werd er door ABO nv een bureaustudie uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande sloopwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

1. Het onderzoeksgebied bevindt zich in een hoger gelegen landschap ten opzichte van de lager gelegen alluviale Scheldevallei in het noordwesten. Landschappelijk gezien bevindt het onderzoeksgebied zich dus in een interessant gebied. Droge en hoge gebieden in de nabijheid van water zijn vanaf oudsher een aantrekkelijke locatie voor menselijke occupatie.

De hoogte binnen het onderzoeksgebied loopt langzaam op van 18,7 m in het noordwesten naar 20 m TAW in het zuidoosten. Het zuidoostelijke deel binnen het onderzoeksgebied, waarop de serre is gelegen, ligt beduidend hoger dan de rest van het onderzoeksgebied. Op basis van de Bodemkaart wordt er voornamelijk een matig droge lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (**Scc(h)**) verwacht. In het uiterst zuidoostelijke deel wordt een (pre)podzolachtige bodem (**Sdc**) verwacht.

In 2017 is er door ABO nv een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd binnen het onderzoeksgebied naar aanleiding van een periodieke verplichting. Hieruit bleek dat er drie verdachte zones aanwezig waren die mogelijk verontreinigd waren met PAK's en zware metalen. Twee uitgevoerde boringen ter hoogte van de serre wijzen op een ophogingslaag van maximaal 1 m dik. Het verwachte bodemtype is dus niet aangetroffen. Het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied is dus mogelijk gedeeltelijk afgegraven en/of opgehoogd om het terrein bouwrijp te maken. De aanleg van de serre zal dus in zijn geheel in de puinlaag plaatsvinden. Er is dus geen bedreiging voor de mogelijke aanwezige archeologie.

2. Het onderzoeksgebied kent een hoog archeologisch potentieel. In de ruimere omgeving zijn archeologische vindplaatsen vanaf de steentijd tot de nieuwe tijden bekend. Op basis van de centrale archeologische inventaris kan gesteld worden dat er in een straal van 1,3 km in de directe omgeving van het onderzoeksgebied weinig erfgoedwaarden bekend zijn. Mogelijk is dit een gevolg van ontbrekend archeologisch onderzoek in de omgeving. In de ruimere omgeving (straal van 2,5 km) zijn juist vele archeologische vindplaatsen bekend, vooral uit het paleolithicum, neolithicum, bronstijd, Romeinse tijd, middeleeuwen en de nieuwe tijden.
3. De geplande werken binnen het onderzoeksgebied bestaan uit de sloop van een serre en bijbehorende structuren. Hoewel het archeologisch potentieel hoog werd ingeschat zal de impact van de werken laag zijn en geheel in een ophogingslaag plaatsvinden. De andere aanwezige structuren zijn enkel op staal gefundeerd, waardoor de impact op het bodemarchief erg beperkt is.

Op basis van bovenstaande argumenten wordt er geen verder onderzoek geadviseerd. Hoewel het onderzoeksgebied een hoog archeologisch potentieel kent, is de impact van de werken zeer beperkt in diepte. Voor het hele onderzoeksgebied wordt het kennispotentieel laag ingeschat door en wordt het onderzoeksgebied vrij gegeven.

7 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General director		9 maart 2020
Toon Moeskops	Business Unit Manager		9 maart 2020
Jan Coenaerts	Archeoloog/ kwaliteitsverantwoordelijke		9 maart 2020

8 BIBLIOGRAFIE

8.1 LITERAIRE BRONNEN

De Clercq en Bastiaens et al, 2001/2002. Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen); een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode. *Archeologie in Vlaanderen* V111, 123-164.

De Laet, J., Thoen, H., en J. Bourgeois, 1985. De Opgravingen te Destelbergen/Eenbeekeinde in het raam van de vroegste geschiedenis van de stad Gent. *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*.

Van Ranst E & Sys C., 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.

Vandeputte, O., 2009. Oost-Vlaanderen: Erfgoedbibliotheek van de Belgische Gemeenten. Uitgeverij Lannoo nv, Tielt.

8.2 WEBSITES

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten> (geraadpleegd op 27 februari 2020).

CadGIS 2020: Kadasterkaarten [online], http://ccff-test1.minfin.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 27 februari 2020).

Centrale Archeologische Inventaris: CAI 2020 [Online], <https://cai.onroenderfgoed.be/locatie> (geraadpleegd op 27 februari 2020).

Cartesius 2020 [Online]: <http://www.cartesius.be/arcgis/home/webmap/> geraadpleegd op 27 februari 2020).

Geopunt Vlaanderen 2020: Basiskaarten (Luchtfoto 1971, 1979-1990, 2000-2003, 2014, 2018, Stratenplan) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 27 januari 2020).

Geopunt Vlaanderen 2020: Historische kaarten (Fricxkaart, Villaretkaart, Ferrariskaart, Atlas der Buurtwegenkaart, Vandermaelenkaart, Poppkaart) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 27 februari 2020).

Geopunt Vlaanderen 2020: Bodem kaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], <http://www.geopunt.be/kaart> (geraadpleegd op 27 februari 2020).

Inventaris Onroerend Erfgoed 2020 [Online]
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten> (geraadpleegd op 27 februari 2020).

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online], www.ngi.be (geraadpleegd op 27 januari 2019).